

ÚSTAVNÝ SÚD SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Hlavná 110, 042 65 Košice 1

P. O. Box E – 35

PREHEAD VYBRANÝCH ROZHODNUTÍ ÚSTAVNÉHO SÚDU SLOVENSKEJ REPUBLIKY

za obdobie X./2022
Senát III

Nález:

spisová značka	III. ÚS 435/2020
populárny názov	notárska zápisnica ako vykonateľný exekučný titul
sudca spravodajca	Martin Vernarský
druh konania	konanie o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb
druh rozhodnutia a spôsob vybavenia	Nález - Nález
dátum rozhodnutia	11.10.2022
dotknuté články ústavy a medzinárodných zmlúv	Ústava Slovenskej republiky čl. 46 ods. 1 ústavný zákon č. 23/1991 Zb., ktorým sa uvádza Listina základných práv a slobôd čl. 36 ods. 1 Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd čl. 6 ods. 1 zákon č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov
analytická právna veta	Predmetom exekučného konania nemôže byť výkon takého exekučného titulu, ktorý svojou hmotnoprávnou podstatou právnomu poriadku odporuje, a už vôbec nie iba s odvolaním sa na procesné zakotvenie inštitútu exekučnej notárskej zápisnice. Keďže procesné právo plní funkciu práva smerujúceho k presadeniu hmotného práva, zmyslom zakotvenia inštitútu exekučnej notárskej zápisnice nemôže byť presadenie nepráva.
skutkový stav a základné fakty	Sťažovatelia vystupovali ako povinní v exekučnom konaní pred okresným súdom vedenom na podklade exekučného titulu - notárskej zápisnice. Sťažovatelia podali návrh na zastavenie exekúcie z dôvodu, že v čase uznania dlhu v notárskej zápisnici tento dlh ešte neexistoval, keďže pôžička nebola reálne sťažovateľom v tom čase poskytnutá. Ďalším dôvodom zastavenia exekúcie je podľa sťažovateľov skutočnosť, že oprávnený nepreukázal svoju vecnú legitimitáciu, keďže z dokladov založených v exekučnom spise nie je možné konštatovať prevod pohľadávky z pôvodného oprávneného na obchodnú spoločnosť, ktorá v súčasnosti vystupuje ako oprávnený subjekt. Okresný súd uznesením z 10. júna 2019 (ďalej len „uznesenie okresného súdu“) podľa § 57 ods. 1 písm. g) Exekučného poriadku návrh sťažovateľov ako povinných na zastavenie exekúcie zamietol (výrok I), rovnako zamietol aj ich návrh na odklad exekúcie (výrok II) a vyhovel ich námietkam proti ďalším trovám exekúcie (výrok III). Proti uzneseniu okresného súdu podali sťažovatelia odvolanie. Krajský súd o odvolaní sťažovateľov rozhodol uznesením z 28. novembra 2019 (ďalej len "napadnuté uznesenie"), ktorým uznesenie okresného súdu v časti jeho výroku I potvrdil a odvolanie sťažovateľov proti výroku II odmietol. Súčasne sťažovateľom uložil povinnosť spoločne a nerozdielne nahradiť oprávnenému trovy odvolacieho konania. Krajský súd vo vzťahu k potvrdzujúcemu výroku napadnutého uznesenia konštatoval, že predmetné exekučné konanie sa opiera o notársku zápisnicu ako exekučný titul predpokladaný § 41 ods. 2 písm. c)

	<p>Exekučného poriadku. Z konštrukcie Exekučného poriadku je zrejmé, že exekučné tituly sú vzájomne rovnocenné a zákon v zásade na ich vykonateľnosť kladie rovnaké požiadavky, i keď do určitej miery odlišné. Plnenie na základe notárskej zápisnice má svoj základ v procesnom práve, teda bez vzťahu na hmotnoprávny základ. Notárska zápisnica so súhlasom k vykonateľnosti má povahu verejnej listiny a ako každá verejná listina aj notárska zápisnica osvedčuje pravdivosť údajov v nej uvedených až do doby, pokiaľ nie je preukázaný opak. Aj pri posudzovaní notárskej zápisnice sa preto uplatňuje tzv. prezumpcia správnosti.</p> <p>Proti napadnutému uzneseniu podali sťažovatelia ústavnú sťažnosť, ktorou sa domáhali vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a podľa čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“).</p>
<p>z odôvodnenia</p>	<p>Podľa § 41 ods. 2 písm. c) Exekučného poriadku možno vykonať exekúciu aj na podklade notárskych zápisníc, ktoré obsahujú právny záväzok a v ktorých je vyznačená oprávnená osoba a povinná osoba, právny dôvod, predmet a čas plnenia, ak povinná osoba v notárskej zápisnici s vykonateľnosťou súhlasila. 20. V prípade notárskej zápisnice formálna stránka jej vykonateľnosti spočíva v dodržaní formy notárskej zápisnice tak, ako je upravená v § 47 Notárskeho poriadku. Zároveň podľa § 41 ods. 2 Exekučného poriadku nevyhnutnými náležitosťami notárskej zápisnice ako exekučného titulu 8 sú vyznačenie oprávnenej a povinnej osoby, právny dôvod, predmet a čas plnenia a súhlas povinnej osoby s vykonateľnosťou (m. m. I. ÚS 5/00). Notárska zápisnica, ktorá nemá tieto náležitosti, nie je spôsobilá byť vykonateľným exekučným titulom.</p> <p>Pri posudzovaní vykonateľnosti exekučnej notárskej zápisnice a pri posudzovaní vykonateľnosti rozhodnutia súdu podľa príslušných predpisov procesného práva sa uplatňujú obdobné kritériá, a preto záver o ich splnení alebo nesplnení sa v prípade notárskej zápisnice nemôže podstatne odlišovať od záveru, ktorý by prichádzal do úvahy, ak by išlo o vykonateľné rozhodnutie súdu v rovnakej veci. Súčasne však možno uznať, že posudzovanie vykonateľnosti exekučnej notárskej zápisnice môže byť v porovnaní s posudzovaním vykonateľnosti rozhodnutia súdu prísnejšie vzhľadom na to, že notárskej zápisnici ako exekučnému titulu nepredchádza súdne preskúmanie platnosti právnych úkonov účastníkov právneho vzťahu z hľadiska hmotného práva, tak ako je to v prípade vykonateľného rozhodnutia súdu. Jednako táto skutočnosť nemôže znamenať zásadnú zmenu v prístupe súdu v exekučnom konaní k exekučnej notárskej zápisnici oproti jeho prístupu k vykonateľnému súdному rozhodnutiu, pokiaľ ide o hodnotenie účinkov, ktoré majú ako platné exekučné tituly na právne vzťahy oprávnenej a povinnej osoby (m. m. I. ÚS 5/00, IV. ÚS 20/06).</p> <p>Pri vydávaní notárskej zápisnice ako exekučného titulu notár nepreveruje okolnosti, ktoré môžu robiť právny úkon neplatným v zmysle všeobecných ustanovení Občianskeho zákonníka o neplatnosti právnych úkonov spôsobom porovnateľným, ako je to v súdnom nachádzacom konaní. Podstatným diferenciačným znakom medzi notárom a súdom pri vydávaní exekučného titulu je skutočnosť, že notár nemá procesné nástroje na odhalenie niektorých dôvodov absolútnej neplatnosti právneho úkonu (napr. podľa § 37 ods. 1, § 38 ods. 2, § 39a Občianskeho zákonníka, príp. pre rozpor s dobrými mravmi podľa § 39 Občianskeho zákonníka), z ktorého záväzok do notárskej zápisnice zahrnie. Pritom súd na niektoré z takých nedostatkov prihliada ex offo, takže protiargumentom nemôže byť súhlasný formálny prejav vôle osôb (oprávneného a povinného) žiadajúcich o spísanie notárskej zápisnice. Z tohto pohľadu sa potom nedá súhlasiť s všeobecne formulovaným názorom krajského súdu, že vykonateľnou môže byť aj notárska zápisnica, ktorá nemá základ v hmotnom práve. Notárska zápisnica o súhlase s vykonateľnosťou ako procesný inštitút majúci význam pre exekúciu (exekučný titul) nemôže odrážať fikciu, absenciu hmotnoprávnej reality. Takému prístupu štát a jeho orgány chrániace základné práva a slobody nemôžu poskytnúť právnu ani súdnu ochranu. Ústavný súd už v</p>

náleze č. k. III. ÚS 33/2020-34 z 27. mája 2021 konštatoval, že „predmetom exekučného konania nemôže byť výkon takého exekučného titulu, ktorý svojou hmotnoprávnou podstatou právnemu poriadku odporuje..., a už vôbec nie iba s odvolaním sa na procesné zakotvenie inštitútu exekučnej notárskej zápisnice. Keďže procesné právo plní funkciu práva smerujúceho k presadeniu hmotného práva, zmyslom zakotvenia inštitútu exekučnej notárskej zápisnice nemôže byť presadenie nepráva.“. Prirodzene, od notárov nemožno požadovať, aby pred vydaním notárskej zápisnice vykonávali dokazovanie porovnateľné s dokazovaním v rámci súdneho konania. Potom je ale nutné vyžadovať od exekučného súdu, aby sa v prípade, že povinní pochybnosti viažuce sa na reálnosť hmotnoprávneho základu notárskej zápisnice nastolia, touto otázkou zaoberal, a to vo svetle námietok povinných odrážajúcich okolnosti konkrétneho prípadu.

Podľa krajského súdu hmotnoprávne okolnosti predchádzajúce vzniku exekučného titulu mali byť predmetom prieskumu všeobecného súdu, ak by sťažovatelia podali žalobu o určenie existencie záväzku. Ústavný súd však podotýka, že sťažovatelia v návrhu na zastavenie exekúcie namietali neexistenciu dlhu v čase spísania notárskej zápisnice, resp. v čase vyhlásenia o súhlase s vykonateľnosťou notárskej zápisnice, a tak by výsledok určovacieho konania nemal žiaden význam pre ďalšie vedenie exekúcie.

Krajský súd sa preto mal zaoberať odvolacou námietkou sťažovateľov, v ktorej uviedli, že v čase spísania notárskej zápisnice záväzok (dlh), s vykonateľnosťou ktorého vyslovili súhlas, neexistoval, keďže pôžička v tom čase nebola reálne poskytnutá; podporenou judikatúrou ústavného súdu (I. ÚS 261/2015, II. ÚS 667/2014, I. ÚS 349/2016), na ktorú sťažovatelia poukázali a podľa ktorej «ak má mať notárska zápisnica ako verejná listina – účinok explicitného exekučného titulu, potom musí byť splnená požiadavka na to, aby v čase jej podpisovania „dlžníkom“ a zároveň jeho vyjadrením súhlasu s jej vykonateľnosťou (t. j. aj nútenou exekúciou) reálne bola pôžička (úver) aj vyplatená. Ak to tak nebolo, potom notárska zápisnica nie je materiálne vykonateľným exekučným titulom z dôvodu, že v čase jej podpisu ešte žiadny dlh neexistoval.». Keďže krajský súd sa s argumentáciou sťažovateľov, ktorá mala pre vec podstatný význam, nezaoberal a adekvátne sa s ňou v odôvodnení napadnutého uznesenia nevysporiadal, zaťažil svoje rozhodnutie nedostatkom riadneho odôvodnenia, ktorého dôsledkom je jeho ústavná neudržateľnosť.

Na druhej strane ústavný súd nepovažoval za dôvodnú námietku sťažovateľov o nevysporiadaní sa krajského súdu s námietkou nedostatku aktívnej vecnej legitímácie na strane oprávneného a o nepreskúmateľnosti napadnutého uznesenia v tejto časti. Krajský súd v tejto súvislosti poukázal na právoplatné rozhodnutie okresného súdu o pripustení zmeny účastníka exekučného konania na strane oprávneného, keď predmetom prieskumu exekučného súdu pri pripustení tejto zmeny bol prechod (v prípade sťažovateľov prevod) pohľadávky, ktorá je predmetom exekučného konania. Okresný súd ním rozhodol podľa § 37 ods. 3 a 4 Exekučného poriadku, keď dospel k záveru, že na základe zmluvy o postúpení z 20. decembra 2007 a dodatku č. 1 k tejto zmluve postúpil pôvodný oprávnený pohľadávku, ktorá je predmetom exekučného konania, spoločnosti, ktorá tým vstúpila do práv a povinností pôvodného oprávneného. Predmetné rozhodnutie tvorí prekážku rei iudicatae [§ 230 a § 234 ods. 1 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“) v spojení s § 9a Exekučného poriadku] pre opätovný prieskum aktívnej legitímácie oprávneného, ktorú nadobudol na základe postúpenia pohľadávky. Výrok uznesenia súdu o pripustení oprávneného do konania namiesto pôvodného oprávneného je záväzný pre účastníkov a je ním viazaný aj exekučný súd (§ 237 ods. 1 CSP). Inou je otázka skúmania podmienok konania, napr. spôsobilosti byť účastníkom konania, ktorú súd musí skúmať počas celého konania a z úradnej povinnosti. Táto podmienka by nebola splnená napríklad v prípade, ak by po vstupe oprávneného do exekučného konania tento stratil procesnú spôsobilosť (napr. v dôsledku jeho výmazu z obchodného registra). Poukazujúc na uvedené, ústavný súd sa nestotožnil s námietkou sťažovateľov o arbitrárnosti či nepreskúmateľnosti napadnutého

	uznesenia v tejto časti. K argumentácii krajského súdu, podľa ktorej napadnuté uznesenie nemá na sťažovateľku žiadny dopad a nie je spôsobilé privodiť jej žiadne následky, ústavný súd uvádza, že z relevantných ustanovení ZKV [§ 14 ods. 1 písm. d) a e) a § 45 ods. 1] vyplýva, že účinky vyhlásenia konkurzu sa vzťahujú len na majetok patriaci do konkurznej podstaty a majú len dočasný charakter. Napadnutým uznesením, v ktorom je sťažovateľka označená ako povinná 1, krajský súd rozhodoval o odvolaní oboch povinných proti uzneseniu súdu prvej inštancie, ktorým bol zamietnutý návrh oboch povinných na zastavenie exekúcie. Ústavný súd sa preto nestotožnil s názorom krajského súdu, podľa ktorého napadnuté uznesenie nemá dopad na právne postavenie sťažovateľky. S ohľadom na vyššie uvedené ústavný súd vyhovel sťažovateľom a vyslovil porušenie ich práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny a ich práva na spravodlivý súdny proces podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, napadnuté uznesenie zrušil a vec vrátil krajskému súdu na ďalšie konania.
použité odkazy na relevantnú judikatúru ústavného súdu, ESEF a iných súdov	I. ÚS 5/00, IV. ÚS 20/06 III. ÚS 33/2020 NS SR 3ECdo/154/2013
súvisiace právne predpisy	
kľúčové slová	zápisnica-notárska exekúcia-exekučný titul vykonateľnosť rozhodnutie-odôvodnenie

spisová značka	III. ÚS 302/2021
populárny názov	poučovacia povinnosť súdu o označení strany sporu
sudca spravodajca	Peter Straka
druh konania	konanie o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb
druh rozhodnutia a spôsob vybavenia	Nález - Nález
dátum rozhodnutia	11.10.2022
dotknuté články ústavy a medzinárodných zmlúv	Ústava Slovenskej republiky čl. 46 ods. 1 Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd čl. 6 ods. 1
analytická právna veta	Výzva adresovaná žalobcovi pre účely uvedenia správneho označenia žalovaného nevybočuje z rámca procesného poučenia, resp. poučovacej povinnosti o procesných právach a povinnostiach a nezasahuje do hmotného práva (t. j. nie je poučením o otázke vecnej legitímácie), avšak otvára cestu v prípade procesnej aktivity žalobcu adekvátne reagujúcej na túto výzvu na vecné prejednanie žaloby, t. j. na poskytnutie ochrany uplatnenému nároku žalobcu.
skutkový stav a základné fakty	Sťažovatelia sa v konaní pred okresným súdom Banská Bystrica domáhali v upomínacom konaní zaplata 2 351,24 eur s prísľusenstvom a v návrhu na začatie konania do kolónky „žalovaný“ označili organizačnú zložku žalovaného. Okresný súd Banská Bystrica vydal platobný rozkaz, proti ktorému podal žalovaný odpor. Následne bola predmetná vec postúpená na Okresný súd Bratislava V (ďalej len „okresný súd“). Predmetné konanie bolo zastavené podľa § 161 ods. 2 Civilného sporového poriadku (ďalej aj „CSP“) z dôvodu nedostatku právnej subjektivity na strane žalovaného, ktorému však zároveň bola priznaná náhrada trov konania. Krajský súd uznesením čiastočne potvrdil rozhodnutie okresného súdu o zastavení konania a vo výroku o trovách konania uznesenie zrušil. Sťažovatelia podali proti uzneseniu krajského súdu dovolanie, ktoré najvyšší súd uznesením odmietol s odôvodnením, že žalovaný pod označením organizačnej zložky nemá spôsobilosť byť stranou konania, a zároveň žalovanému priznal

	<p>náhradu trov dovolacieho konania (ďalej len "napadnuté uznesenie").</p> <p>Sťažovatelia proti napadnutému uzneseniu najvyššieho súdu podali ústavnú sťažnosť, ktorou sa domáhajú vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“).</p>
<p>z odôvodnenia</p>	<p>Podstatnou pre rozhodnutie v tejto veci je otázka, či označenie žalovaného identifikovaného pri špecifikácii strán sporu v žalobe len názvom organizačnej zložky, ktorá nemá samostatnú procesnú spôsobilosť, je možné po začatí konania, resp. v jeho priebehu považovať za vadu žaloby 7 odstrániteľnú postupom súdu podľa § 129 CSP, alebo je takéto označenie žalovaného v žalobe potrebné posúdiť ako neodstrániteľný nedostatok jednej z podmienok konania, a síce procesnej spôsobilosti žalovaného, a konanie v predmetnej veci je z tohto dôvodu podľa § 161 CSP potrebné zastaviť.</p> <p>Najvyšší súd v rámci napadnutého uznesenia uvádza, že za nesprávne, neúplné alebo nezrozumiteľné podanie vo veci samej, teda podanie spôsobilé na odstraňovanie väd podania zo strany konajúceho súdu, možno považovať iba také podanie, ktoré neobsahuje všeobecné náležitosti podania vo veci samej. S odvolaním sa na rozhodnutie ústavného súdu vo veci sp. zn. I. ÚS 233/2013 ďalej konštatoval, že odstránenie väd podania zo strany súdu nie je inštitút, ktorý by mal slúžiť na odstránenie pochybení žalobcu, ktoré nebránia prejednaniu a rozhodnutiu vo veci, a jeho účelom nemôže byť ani „pomoc“ zo strany súdu adresovaná strane konania, ako by táto mala vo veci postupovať, aby bola úspešná, pretože by došlo k porušeniu práva strany sporu na rovnaké postavenie v prebiehajúcim konaní. Uznesenie krajského súdu podľa neho obsahuje dostatočné vysvetlenie, z ktorého je zrejmé, že podanie žalobcov vo veci samej neobsahovalo také vady v označení žalovaného, ktoré by mohli byť odstránené postupom podľa § 129 CSP. Zodpovednosť za nesprávne označenie žalovaného nesie samotná strana sporu, resp. jej právny zástupca. Označenie žalovaného nebolo neurčité a nezrozumiteľné a ani v logickom rozpore medzi označením strán sporu a inými údajmi obsiahnutými v žalobe. Z formulára na podanie návrhu vyplýva, že v čase podania si za žalovaný subjekt mohli žalobcovia zvoliť právnickú osobu s právnou subjektivitou, t. j. zahraničnú právnickú osobu s uvedením jej názvu, štátu, sídla a identifikačného čísla. Z textu podania nevyplýva a dovolací súd v tomto smere vzhľadom na jednoznačné, zrozumiteľné a úplné označenie žalovaného ani nemá pochybnosti, že by si žalobcovia vybrali za žalovaný subjekt zahraničnú právnickú osobu. Ak strana v konaní označí ako žalovaného nesprávny subjekt, za toto svoje pochybenie musí niesť procesnú zodpovednosť. V prípade, ak takto označený subjekt nemá spôsobilosť byť stranou konania, následkom je zastavenie konania pre neodstrániteľný nedostatok podmienky konania.</p> <p>Ústavný súd v tejto súvislosti považuje za potrebné poukázať na to, že súčasná judikatúra všeobecných súdov v rozličných prípadoch pripúšťa nepresnosti v označovaní strán sporu, ktoré sú v rámci konania odstrániteľné za predpokladu, že o ich identite nie sú žiadne pochybnosti a nehrozí nebezpečie zámieny s inými subjektmi. Najvyšší súd v obdobnej veci v rozsudku č. k. 4 Cdo 143/2006 z 1. novembra 2006, v ktorej rozhodoval o dovolaní proti uzneseniu druhostupňového súdu, ktorým bolo potvrdené uznesenie o zastavení konania z dôvodu nesprávneho označenia žalovaného, vyslovil, že pokiaľ procesný úkon účastníka konania obsahuje zjavnú nesprávnosť, ktorej odstránenie nevyžaduje značnú procesnú aktivitu súdu (napr. rozsiahle dokazovanie), súd je povinný dať účastníkovi možnosť túto nesprávnosť napraviť ďalším procesným úkonom. Opak by bol ničím neodôvodnený formalistický a svojvoľný postup, ktorý je v rozpore s princípom materiálnej spravodlivosti, reprezentovaným čl. 1 ústavy a ustanovením § 1 a § 117 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“), a tým aj v rozpore s čl. 46 ods. 1 ústavy.</p> <p>Rovnakým smerom sa uberá judikatúra najvyššieho súdu napr. v rozhodnutiach č. k. 7 Cdo 268/2019, č. k. 4 Cdo 64/2011, č. k. 6 Cdo 149/2011 a č. k. 4 Cdo</p>

193/2009, ako aj judikatúra ústavného súdu (II. ÚS 675/2016).

Zákon špecifikuje náležitosti podanej žaloby (§ 127 v spojení s § 132 CSP), ktoré majú umožniť uplatnený nárok analyzovať a právne kvalifikovať z aspektov významných aj pre posúdenie rôznych otázok procesnej povahy vrátane posúdenia procesnej subjektivity žalovaného. Povinnosťou súdu je však vecne preskúmať celý obsah podanej žaloby, nielen samotnú identifikáciu žalovaného v úvode žalobného návrhu.

V predmetnej veci sťažovatelia v úvodnej identifikácii žalovaného pri špecifikácii strán sporu označili subjekt nemajúci samostatne právnu subjektivitu, avšak so zreteľom na obsah žaloby celkom zjavne organizačne patriaci k subjektu, ktorý právnu subjektivitou disponuje, ktorého identifikácia sa v ďalšom obsahu žaloby nachádzala, aj keď priamo za žalovaného označený nebol. Prísne formalisticky (len na základe identifikácie strán) bolo potom možné predmetné konanie zastaviť podľa § 161 CSP, takýto postup však nenapĺňa požiadavku materiálnej ochrany zákonnosti všeobecným súdom.

V mene právnických osôb často konajú ich orgány, resp. organizačné články zriadené v rámci ich štruktúry, ktoré si ďalšie subjekty prichádzajúce s nimi do kontaktu môžu stotožniť so samotnou právnickou osobou, ktorou boli zriadené. Všeobecné súdy, dbajúc na poskytovanie účinnej ochrany základnému právu na súdnu ochranu, pri svojej rozhodovacej činnosti sú povinné pri posúdení procesnej spôsobilosti strán sporu prihliadať nielen izolovane na označenie žalovaného v rámci špecifikácie strán sporu, ale aj na celý obsah žaloby, resp. skutkové okolnosti žaloby. V prípade, ak zo skutkových okolností žaloby vyplýva, že žalobca na označenie žalovaného použil nesprávne len označenie reprezentujúceho orgánu nedisponujúceho procesnou subjektivitou, avšak z obsahu žaloby vyplýva, že tvrdený nárok je výsledkom hmotnoprávneho vzťahu s právnickou osobou, ktorú možno podľa reprezentujúceho orgánu nezameniteľne identifikovať, ide o nesprávne označenie žalovaného v žalobe, ktoré zakladá dôvod na postup súdu podľa § 129 CSP smerujúci k poskytnutiu osobitnej poučovacej povinnosti pre účely opravy, resp. doplnenia podanej žaloby. V danom prípade totiž nejde o označenie iného odlišného subjektu, ale o nesprávnu špecifikáciu žalovaného vymedzeného len prostredníctvom jeho organizačnej zložky, resp. reprezentujúci orgán. Zároveň v priebehu konania nemožno ani žalobcovi brániť, aby takúto nesprávnosť, resp. vadu žaloby odstránil sám aj bez ingerencie zo strany súdu.

Podľa ústavného súdu vzhľadom na uvedené možno konštatovať, že všeobecné súdy zúčastnené na rozhodovaní preskúmvanej veci mali pre účely ustálenia strán predmetného konania v zmysle § 129 CSP sťažovateľov poučiť o vade nimi podanej žaloby spočívajúcej v nedostatočnej identifikácii žalovaného a vyzvať ich, aby ju v ním určenej lehote odstránili. Výzva adresovaná žalobcovi pre účely uvedenia správneho označenia žalovaného nevybočuje z rámca procesného poučenia, resp. poučovacej povinnosti o procesných právach a povinnostiach a nezasahuje do hmotného práva (t. j. nie je poučením o otázke vecnej legitímácie), avšak otvára cestu v prípade procesnej aktivity žalobcu adekvátne reagujúcej na túto výzvu na vecné prejednanie žaloby, t. j. na poskytnutie ochrany uplatnenému nároku žalobcu.

V preskúmvanom konaní súdy zúčastnené na rozhodovaní v tejto veci nielenže nepristúpili k zaslaniu výzvy sťažovateľom na odstránenie väd žaloby, ale pri svojom rozhodovaní neprihliadli ani na obsah podaní sťažovateľov predložených im v konaní, ktorými identifikáciu žalovaného upresňovali. V dôsledku tohto postupu súdov v predmetnom konaní nedošlo k vecnému prejednaniu žaloby sťažovateľov.

Na základe uvedeného ústavný súd konštatuje, že sťažovatelia opodstatnene namietali, že súdy im nesprávnym procesným postupom znemožnili uskutočňovať im patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu

	<p>nimi označených práv odmietnutím ich dovolania.</p> <p>Vzhľadom na uvedené ústavný súd dospel k záveru, že napadnutým uznesením najvyšší súd odobril zastavenie konania bez toho, aby prostredníctvom výzvy podľa § 129 CSP bola sťažovateľom nižšími súdmi poskytnutá možnosť nedostatky podanej žaloby opraviť.</p> <p>Ústavný súd s ohľadom na vyššie uvedené vyslovil porušenie základného práva sťažovateľov na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ako aj práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, napadnuté uznesenie zrušil a vec vrátil najvyššiemu súdu na ďalšie konanie.</p>
použité odkazy na relevantnú judikatúru ústavného súdu, ESLP a iných súdov	NS SR: Cdo 268/2019, 4 Cdo 64/2011, 6 Cdo 149/2011, 4 Cdo 193/2009 II. ÚS 675/2016
súvisiace právne predpisy	
klúčové slová	<p>práva a slobody – právo na súdnu a inú právnu ochranu-právo na súdnu ochranu žaloba-doplnenie poučenie, poučovacia povinnosť-poučovacia povinnosť súdu organizačná zložka súd-poučovacia povinnosť súdu rozhodnutie-odôvodnenie právna subjektivita</p>

spisová značka	III. ÚS 315/2022
populárny názov	aktívna legitímácia daňového úradu
sudca spravodajca	Peter Straka
druh konania	konanie o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb
druh rozhodnutia a spôsob vybavenia	Nález - Nález
dátum rozhodnutia	11.10.2022
dotknuté články ústavy a medzinárodných zmlúv	Ústava Slovenskej republiky čl. 46 ods. 1 Ústava Slovenskej republiky čl. 20 ods. 1
analytická právna veta	Aktívna procesná legitímácia na podanie ústavnej sťažnosti nie je priznaná orgánu verejnej moci (daňovému úradu), ak rozhodoval ako orgán verejnej správy a zákonnosť jeho rozhodnutia bola predmetom súdneho prieskumu v správnom súdnictve. Konanie pred správnym súdom súvisí s postavením sťažovateľa ako nositeľa moci, aj keď pred súdom túto moc vrchnostensky nevykonáva, a preto aj procesné práva sú prepojené s jeho mocenským postavením, a ich porušenie nemôže byť teda namietané cez ústavnú sťažnosť. Súdna ochrana, zvlášť v správnom súdnictve, súvisí taktiež s ochranou slobodnej sféry súkromných osôb, a to špecificky pred výkonnou mocou.
skutkový stav a základné fakty	<p>Slovenská republika - Daňový úrad Košice (ďalej len "sťažovateľ") podala námietku proti návrhu splátkového kalendára správcu, v ktorom bolo uvedené, že na nehnuteľnostiach dlžníka je poznamenané vykonateľné právoplatné rozhodnutie Daňového úradu Spišská Nová Ves o určení záložného práva s obmedzujúcim zákazom nakladania s nehnuteľnosťou, podielu na spoločných častiach, zariadeniach domu a pozemku (ďalej len „záložné práva“). Tieto záložné práva sa vzťahovali na zabezpečenie daňových pohľadávok dlžníka z titulu nesplatených daní za roky 2010 až 2011. Správca posudzoval povahu týchto záložných práv v kontexte § 166c ods. 1 písm. c) zákona č. 7/2005 Z. z. o konkurze a reštrukturalizácii a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 7/2005 Z. z.“), podľa ktorého je oddĺžením nedotknutá okrem iného aj zabezpečená pohľadávka v rozsahu, v ktorom je krytá hodnotou predmetu zabezpečovacieho práva, pričom dospel k záveru, že ide o záložné práva, ktoré sú svojou povahou exekučnými záložnými právami, a preto na ne pri určovaní kvóty uspokojenia neprihliadal ako na pohľadávky oddĺžením nedotknuté.</p> <p>Podaním námietok sa sťažovateľ stal účastníkom konania o určení splátkového</p>

	<p>kalendára podľa § 169 ods. 1 zákona č. 7/2005 Z. z. 5. Správca po doručení námietky sťažovateľa upravil splátkový kalendár, pričom v prepracovanom návrhu splátkového kalendára zaradil aj zabezpečené pohľadávky sťažovateľa ako nezabezpečené. Na základe zmeneného návrhu splátkového kalendára podal sťažovateľ 20. mája 2021 novú námietku, v ktorej zopakoval a doplnil svoje stanovisko k povahe daňového záložného práva, pričom odkázal na uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) č. k. 1Obdo/34/2018.</p> <p>Vo veci napokon rozhodol okresný súd uznesením z 8. decembra 2021 (ďalej len "napadnuté uznesenie"), ktorým určil splátkový kalendár tak, že uložil dlžníkovi v lehotách podľa 168f zákona č. 7/2005 Z. z. zaplatiť každému nezabezpečenému veriteľovi na uspokojenie jeho pohľadávky podľa § 166a zákona č. 7/2005 Z. z. kvótu 70 % z tejto pohľadávky. Zároveň rozhodol, že oddlžuje dlžníka tak, že dlžníka zbavuje všetkých dlhov, ktoré môžu byť uspokojené len splátkovým kalendárom v rozsahu, v akom nebudú uspokojené splátkovým kalendárom, a dlhov, ktoré sú vylúčené z uspokojenia. K námietkam sťažovateľa uviedol, že sa v plnom rozsahu stotožňuje s názormi ustanoveného správcu.</p> <p>Proti napadnutému uzneseniu okresného súdu podal sťažovateľ ústavnú sťažnosť, ktorou sa domáhal vyslovenia porušenia svojho základného práva vlastníť majetok podľa čl. 20 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a čl. 1 ods. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dodatkový protokol“), práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, práva na vyjadrenie sa ku všetkým vykonávaným dôkazom podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na spravodlivý súdny proces podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“).</p>
<p>z odôvodnenia</p>	<p>Podľa názoru ústavného súdu zo znenia § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde vyplýva, že aj v prípadoch uvedených v tomto ustanovení ústavný súd môže, ale nemusí, podanie, ktoré tieto podmienky nespĺňa, odmietnuť už v rámci predbežného prerokovania. Môže prijať na ďalšie konanie aj takú sťažnosť, kde sú pochybnosti o splnení procesných podmienok konania, avšak nejde o zjavné prípady, ale o prípady vyžadujúce si hlbšie právne posúdenie (prípadne vyjadrenie účastníkov konania či doručenie ďalších podkladov). Zároveň platí, že v prípade, ak ústavný súd dospeje k záveru, že tieto podmienky splnené nie sú, takej ústavnej sťažnosti nemožno vyhovieť.</p> <p>V zmysle čl. 127 ústavy a § 122 zákona o ústavnom súde možno sťažovateľa definovať ako fyzickú osobu alebo právnickú osobu, ktorá tvrdí, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom orgánu verejnej moci boli porušené jej základné práva a slobody alebo ľudské práva a základné slobody vyplývajúce z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská ratifikovala a ktorá bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom (Macejková, I., Bárány, E., Baricová, J., Fiačan, I., Holländer, P., Svák, J. a kolektív. Zákon o Ústavnom súde Slovenskej republiky. Komentár. 1. vydanie. Bratislava : C. H. Beck, 2020, s. 893). Z uvedeného vyplývajú dve podmienky, ktoré musia byť kumulatívne splnené preto, aby mohla určitá osoba preukázať svoje oprávnenie podať ústavnú sťažnosť, a to: a) ukrátenie na subjektívnych verejných právach spojené s vydaním napadnutého rozhodnutia alebo opatrenia či iného zásahu orgánu verejnej moci a b) postavenie účastníka v konaní pred orgánom verejnej moci, v ktorom bolo vydané napadnuté rozhodnutie alebo opatrenie orgánu verejnej moci, alebo vykonaný iný zásah (tamtiež, s. 893).</p> <p>Je nepochybné, že sťažovateľ bol účastníkom konania o určení splátkového kalendára pred okresným súdom a ústavný súd tak konštatuje, že táto podmienka naplnená bola.</p> <p>Subjektívnymi verejnými právami je potrebné rozumieť vlastné práva alebo právom chránené záujmy sťažovateľa. Pod ukrátením subjektívneho práva je</p>

nutné rozumieť taký stav, keď napadnutým rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom orgánu verejnej moci bolo priamo zasiahnuté do práv alebo právom chránených záujmov príslušnej fyzickej alebo právnickej osoby (tamtiež, s. 894). Zmyslom ústavnej sťažnosti je teda ochrana súkromnej sféry fyzických a právnických osôb pred verejnou mocou a s tým previazané presadzovanie ochrany a rešpektu k ľudským slobodám u všetkých orgánov verejnej moci. Nositeľ základného práva je takto determinovaný oblasťou ochrany, ktorú má dané základné právo zaručovať (II. ÚS 80/09). Ako ústavný súd zdôraznil už v uznesení z predbežného prerokovania, štát, ani keď vystupuje v pozícii právnickej osoby, v zásade nie je nositeľom základných práv (II. ÚS 80/09, II. ÚS 87/09). Postavenie štátu ako sťažovateľa posudzuje ústavný súd prísne reštriktívne a prípady, v ktorých priznal orgánom štátu postavenie sťažovateľa, sú a musia ostať raritné.

Z rozhodovacej činnosti ústavného súdu vyplýva, že aktívna procesná legitímácia na podanie ústavnej sťažnosti nie je priznaná orgánu verejnej moci, ak rozhodoval ako orgán verejnej správy a zákonnosť jeho rozhodnutia bola predmetom súdneho prieskumu v správnom súdnictve. Konanie pred správnym súdom súvisí s postavením sťažovateľa ako nositeľa moci, aj keď pred súdom túto moc vrchnostensky nevykonáva, a preto aj procesné práva sú prepojené s jeho mocenským postavením, a ich porušenie nemôže byť teda namietané cez ústavnú sťažnosť. Súdna ochrana, zvlášť v správnom súdnictve, súvisí taktiež s ochranou slobodnej sféry súkromných osôb, a to špecificky pred výkonnou mocou. Sťažovateľ sa snaží cez opravný prostriedok, ktorý mu odoprel druhostupňový správny súd (najvyšší súd), zvrátiť pre neho nepriaznivé rozhodnutie, čím by mohol poškodiť súkromnú osobu – žalobcu v správnom súdnictve. Už správny súd je ochranou pred štátom, a tak nemôže byť ústavný súd ochranou správneho orgánu pred správnym súdom (II. ÚS 80/09). Ak teda štát v príslušnom vzťahu vystupuje ako subjekt verejného práva a súčasne ako nositeľ verejnej moci, nie je a nemôže byť nositeľom (subjektom) základných práv a slobôd (II. ÚS 19/04).

S ohľadom na uvedené ústavný súd považoval za nevyhnutné zodpovedať otázku, aké je postavenie daňového úradu v konaní o určení splátkového kalendára podľa zákona č. 7/2005 Z. z. 27. Vo všeobecnosti postavenie daňového úradu vymedzuje § 2 zákona č. 35/2019 Z. z. o finančnej správe a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 35/2019 Z. z.“), podľa ktorého sú daňové úrady orgánmi štátnej správy v oblasti daní, poplatkov a colníctva. Podľa § 5 ods. 2 písm. a) zákona č. 35/2019 Z. z. daňový úrad vykonáva správu daní podľa osobitného predpisu. Správou daní je v zmysle § 2 písm. a) Daňového poriadku postup súvisiaci so správnym zistením dane a zabezpečením úhrady dane a ďalšie činnosti podľa tohto zákona alebo osobitných predpisov. Z uvedeného možno vyvodiť, že správou daní je postup, ktorý súvisí: a) so správnym zistením dane – pôjde o postup uvedený v druhej časti Daňového poriadku („činnosti správcu dane“) a vo štvrtej časti Daňového poriadku („daňové konanie“); b) so správnym zabezpečením úhrady dane – postup daňového úradu týkajúci sa platenia dane, použitia daňových preplatkov a nedoplatkov, daňová exekúcia; c) ďalšie činnosti podľa Daňového poriadku alebo osobitných predpisov.

Pod správou daní v zmysle už uvedenej definície teda celkom jednoznačne možno rozumieť aj vymáhanie daňových nedoplatkov, a to najmä prostredníctvom daňového exekučného konania. Z hľadiska zákona č. 7/2005 Z. z. je dôležité, že daňový nedoplatok sa na účely konkurzu a reštrukturalizácie považuje za pohľadávku (§ 158 ods. 1 Daňového poriadku). Uplatňovanie takejto pohľadávky (daňového nedoplatku) v konkurznom, reštrukturalizačnom alebo inom konaní podľa zákona č. 7/2005 Z. z. (teda aj v konaní o oddlžení) je teda logicky tiež správou daní v zmysle definície uvedenej v § 2 písm. a) Daňového poriadku.

Bez ohľadu na skutočnosť, že v samotnom konaní o určení splátkového kalendára vystupuje sťažovateľ ako veriteľ s rovnakými oprávneniami, ako majú

	<p>iní veritelia, a nemá oprávnenie nijako zasahovať do práv a povinností účastníkov konania, stále vystupuje ako správca dane – teda ako orgán verejnej moci, v ktorého kompetencii je správa daní, okrem iného vrátane zabezpečovania riadnej úhrady daňových nedoplatkov. Vystupuje tu teda nie ako „každý“, ale ako „nositeľ verejných úloh (verejného záujmu)“, teda pri výkone právomoci štátu.</p> <p>Vo svojom rozhodnutí č. k. II. ÚS 501/2010, kde ústavný súd priznal daňovému úradu aktívnu legitímáciu na podanie ústavnej sťažnosti, ústavný súd konštatoval: „Podľa názoru sťažovateľa ustanovenie § 26 ods. 2 zákona o štátnej pomoci je hmotnoprávnym ustanovením, ktoré spolu s rozhodnutím komisie predstavuje právnu skutočnosť, s ktorou je spojený vznik novej právnej povinnosti, a to povinnosti zaplatiť do rozpočtu, z ktorého bola poskytnutá, sumu zodpovedajúcu neoprávnene poskytnutej pomoci vrátane úroku. Tento právny vzťah je novým právnym vzťahom odlišným od pôvodného daňovoprávneho vzťahu, ktorý zanikol na základe právoplatného uznesenia o vyrovnaní a zodpovedajúceho plnenia dlžníka.“ Jedným zo zásadných argumentov, prečo v danom prípade ústavný súd vyslovil, že daňový úrad je nositeľom základných práv a slobôd, bola teda skutočnosť, že išlo o posudzovanie nového právneho vzťahu, odlišného od pôvodného daňovoprávneho vzťahu. Obdobne tomu je aj v prípadoch civilných sporových konaní – spravidla v konaniach o náhradu škody spôsobenej orgánmi verejnej moci, kde vystupuje štát ako sporová strana. V posudzovanom prípade však takýto nový právny vzťah nevznikol – sťažovateľ naďalej vystupuje ako správca dane vo vzťahu k dlžníkovi, ktorý zostáva daňovým subjektom, len s tým rozdielom, že pohľadávku štátu vymáha podľa zákona č. 7/2005 Z. z., stále však z pozície vrchnostenského orgánu.</p> <p>Vzhľadom na uvedené dospel ústavný súd k záveru, že sťažovateľ nedisponuje aktívnou legitímáciou na podanie ústavnej sťažnosti, a táto bola preto podaná neoprávnenou osobou.</p> <p>Z vyššie uvedených dôvodov ústavný súd podľa § 133 ods. 1 zákona o ústavnom súde ústavnej sťažnosti sťažovateľa nevyhovel.</p>
použité odkazy na relevantnú judikatúru ústavného súdu, ESEK a iných súdov	II. ÚS 80/09, II. ÚS 19/04, II. ÚS 87/09
súvisiace právne predpisy	
klúčové slová	konkurz a reštrukturalizácia / vyrovnanie-oddĺženie daň

spisová značka	III. ÚS 374/2022
populárny názov	procesné plnomocenstvo právnickej osoby
sudca spravodajca	Peter Straka
druh konania	konanie o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb
druh rozhodnutia a spôsob vybavenia	Nález - Nález
dátum rozhodnutia	08.09.2022
dotknuté články ústavy a medzinárodných zmlúv	Ústava Slovenskej republiky čl. 46 ods. 1 Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd čl. 6 ods. 1 zákon č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov
analytická právna veta	Pri zastupovaní právnickej osoby členom štatutárneho orgánu nemusí dôjsť k vyhotoveniu plnomocenstva, keďže tento člen štatutárneho orgánu tvorí súčasť personálnej podstaty samotnej zastúpenej právnickej osoby. Výklad § 429 ods. 2 písm. b) Civilného sporového poriadku, podľa ktorého by malo byť podané dovolanie odmietnuté z dôvodu, že na podanom dovolaní by figuroval aj podpis druhého člena štatutárneho orgánu, ktorý nedisponuje požadovaným vzdelaním, by bol popretím zmyslu a účelu tohto ustanovenia.

<p>skutkový stav a základné fakty</p>	<p>Sťažovateľka - právnická osoba bola v konaní pred okresným súdom v procesnom postavení žalovanej, voči ktorej si žalobca ako správca majetku úpadcu uplatnil nárok na zaplatenie sumy 115 903,10 eur s príslušenstvom ako nezaplatenej ceny za dielo v zmysle zmluvy o dielo uzavretej medzi úpadcom a sťažovateľkou. Okresný súd po predošlých meritórnych rozhodnutiach rozsudkom žalobu zamietol. Krajský súd rozsudkom rozsudok okresného súdu zmenil a sťažovateľku zaviazal povinnosťou zaplatiť žalobcovi sumu 56 579,48 eur s príslušenstvom, vo zvyšnej časti rozsudok okresného súdu potvrdil.</p> <p>Proti rozsudku krajského súdu podala sťažovateľka dovolanie, ktoré najvyšší súd uznesením (ďalej len "namietané uznesenie") odmietol podľa § 447 písm. e) Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“) pre procesný nedostatok podmienky dovolacieho konania spočívajúci v absencii povinného zastúpenia advokátom v zmysle §429 ods. 1 CSP [resp. splnenia výnimky podľa § 429 ods. 2 písm. b) CSP]. Podporne zároveň uviedol, že dovolacie dôvody podľa neho nie sú vymedzené spôsobom predpokladaným zákonom a táto okolnosť by aj v prípade splnenia podmienky zastúpenia dovolateľa viedla k odmietnutiu dovolania bez jeho vecného prejednania.</p> <p>Proti namietanému uzneseniu najvyššieho súdu podala sťažovateľka ústavnú sťažnosť, v ktorej sa domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“). Sťažovateľka v podanej ústavnej sťažnosti uvádza, že postupovala v súlade s § 429 ods. 2 písm. b) CSP. Na základe splnomocnenia podpísaného za sťažovateľku podpredsedom predstavenstva a členom predstavenstva podpísal dovolanie v mene sťažovateľky, ktorý dosiahol vysokoškolské vzdelanie druhého stupňa v odbore právo. Skutkové zistenie najvyššieho súdu, že splnomocnenie bolo podpísané iba jedným členom predstavenstva, je podľa sťažovateľky nesprávne, pretože z priloženého plnomocenstva jasne vyplýva, že sú na ňom uvedené dva podpisy. Rovnako je podľa sťažovateľky nesprávne aj právne posúdenie problematiky zastúpenia právnickej osoby, z ktorého vyplýva, že nie je oprávnený konať za sťažovateľku. Zo žiadneho právneho predpisu nevyplýva zákaz zastupovania právnickej osoby (sťažovateľky) členom predstavenstva, ktorý dosiahol požadované vzdelanie. Z predloženej plnej moci podľa nej jasne vyplýva rozsah oprávnenia splnomocnenca (zastupovanie v dovolacom konaní), a teda nešlo o generálne splnomocnenie, ktoré považuje ústavný súd za absolútne neplatný právny úkon podľa § 39 Občianskeho zákonníka (III. ÚS 353/2012).</p>
<p>z odôvodnenia</p>	<p>Podľa § 20 ods. 1 Občianskeho zákonníka robia právne úkony právnickej osoby vo všetkých veciach tí, ktorí sú na to oprávnení zmluvou o zriadení právnickej osoby, zakladacou listinou alebo zákonom (štatutárne orgány). Podľa § 13 ods. 1 Obchodného zákonníka potom platí, že ak je podnikateľ fyzická osoba, koná osobne alebo za ňu koná zástupca. Právnická osoba koná štatutárnym orgánom alebo za ňu koná zástupca. Právne úkony právnickej osoby robia predovšetkým štatutárne orgány právnickej osoby, hoci nie je vylúčené, že úkon právnickej osoby môže vykonať aj zástupca na základe plnej moci, prípadne iné zákonom kvalifikované osoby (napr. prokurista, likvidátor, správca konkurznej podstaty atď.). Štatutárny orgán právnickej osoby je ex lege oprávnený na všetky právne úkony, ktoré právnická osoba môže urobiť. V prípade zastúpenia právnickej osoby na základe plnej moci môže konanie zástupcu priamo zaväzovať právnickú osobu, ale len v rozsahu udelenej plnej moci.</p> <p>Ústavný súd už v tejto súvislosti judikoval, že splnomocnenie udelené spoločnosťou na právne úkony vo všetkých veciach (tzv. generálne plnomocnenstvo) je absolútne neplatným právnym úkonom podľa § 39 Občianskeho zákonníka, pretože zo zákona (§ 20 ods. 1 Občianskeho zákonníka) patrí tento rozsah právomoci výlučne iba konateľom (resp. štatutárnemu orgánu) (III. ÚS 353/2012).</p>

Judikátúra takéto konanie považuje za konanie v rozpore so zákonom tým skôr v prípade, ak stanovy určujú, že za spoločnosť konajú vždy členovia spoločne. K udeľovaniu generálnej plnej moci medzi členmi predstavenstva sa vyjadril Najvyšší súd Českej republiky rozsudkom č. k. 29 Odo 1082/2005 z 24. apríla 2007 takto: „Za situácie, kedy stanovy spoločnosti určujú, že jménom spoločnosti musí jednat spoločne najmenej dva její členové a zakladajú teda pro každý úkon, který představenstvo činí jménom společnosti, povinnost vzájemné kontroly (a odpovědnosti) najmenej dvou členů představenstva, nelze takovou kontrolu a odpovědnost vyloučit tím, že dva členové představenstva udělí generální plnou moc jen jednomu z nich. Takový postup by byl v rozporu s právní úpravou jednání statutárních orgánů společnosti v zákoně a stanovách společnosti. A to tím spíše, je-li jednou z osob, jednajících při udělení plné moci jménom představenstva, sám zmocněný člen představenstva.“

V rozsudku č. k. 32 Cdo 4133/2009 z 25. januára 2011 Najvyšší súd Českej republiky uviedol: „doposud uvedená argumentace však nevylučuje možnost, aby člen představenstva, kterého stanovy společnosti opravňují k písemným právním úkonům za představenstvo jménom společnosti, udělil individuální plnou moc ke konkrétnímu písemnému právnímu úkonu jinému členu představenstva z důvodu dočasné překážky na své straně (nemoc, apod.), která mu brání ve výkonu jednatelského oprávnění.“ S tímto názorom sa ústavný súd stotožňuje. V prípade udelenia plnomocenstva na konkrétny úkon totiž dôvod spoločného konania v mene spoločnosti – vzájomná kontrola a zodpovednosť medzi členmi štatutárneho orgánu právnickej osoby, zostáva spravidla zachovaný, a čím konkrétnejšie sa plnomocenstvo špecifikuje, tým skôr je možné konštatovať, že táto kontrola prebehla. Udelenie plnej moci členovi štatutárneho orgánu na jeden konkrétny úkon podľa názoru ústavného súdu nie je obchádzaním zákona, a nie je preto absolútne neplatným právnym úkonom, ako je tomu v prípade generálnej plnej moci.

V posudzovanom prípade: „*Splnomocnitel' splnomocňuje splnomocnenca, aby ho v plnom rozsahu zastupoval v dovolacom konaní vo veci sp. zn. 30CB/21/2011 vedenom na Okresnom súde Košice 1 žalobca úpadcu proti žalovanému.*“ Nepochybne ide o plnomocenstvo udelené v konkrétnej veci, nie o generálne plnomocenstvo. Úvaha najvyššieho súdu o jeho absolútnej neplatnosti z dôvodu udelenia plnomocenstva členovi štatutárneho orgánu je preto podľa ústavného súdu nesprávna.

Navyše, z predloženého plnomocenstva vyplýva, že bolo udelené v súvislosti s ustanovením § 429 a nasl. CSP. Podľa § 429 ods. 1 CSP musí byť dovolateľ v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Výnimku z tohto pravidla upravuje okrem iného § 429 ods. 2 písm. b) CSP, podľa ktorého nie je zastúpenie advokátom povinné, ak je dovolateľom právnická osoba a jej zamestnanec alebo člen, ktorý za ňu koná, má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa.

Sťažovateľka v podanej ústavnej sťažnosti uviedla, že jej záujmom pri koncipovaní svojho zastúpenia v dovolacom konaní bolo dodržať znenie § 429 ods. 2 písm. b) CSP. Podľa sťažovateľky zo znenia tohto ustanovenia vyplýva, že samotné dovolanie musí byť spísané osobou s vysokoškolským právnickým vzdelaním druhého stupňa, pričom jedinou osobou spĺňajúcou podmienky § 429 ods. 2 písm. b) CSP v prípade sťažovateľky bol jej podpredseda predstavenstva. Napriek už uvedenému záveru, že splnomocnenie v okolnostiach posudzovanej veci nebolo obchádzaním zákona a bolo ho možné udeliť, ústavný súd zároveň konštatuje, že splnomocnenie nebolo nutné ani potrebné.

Povinné zastúpenie vyžadované § 429 ods. 1 CSP sa nemá chápať ako obmedzenie prístupu k súdu, ale vzhľadom na to, že spísanie dovolania je náročným procesným úkonom vyžadujúcim právnické vzdelanie, jeho zmyslom je vytvoriť procesný filter na zjavne neopodstatnené, resp. neprípustné dovolania, ako aj zabezpečiť to, aby malo dovolanie všetky potrebné náležitosti (Civilný sporový poriadok, 1. vydanie, 2016, s. 1398 – 1406: J. Bajánková, K.

Gešková). Výnimky upravené v § 429 ods. 2 CSP sú zmiernením podmienky povinného zastúpenia advokátom v prípadoch, ak strana sama vie zabezpečiť kvalifikované podanie, pretože je sama osobou s právnickým vzdelaním druhého stupňa (pri fyzickej osobe) alebo má zamestnanca alebo člena, ktorý za ňu koná, ktorý má právnické vzdelanie druhého stupňa. Zo znenia § 429 ods. 2 písm. b) CSP vyplýva, že pri zastupovaní právnickej osoby členom štatutárneho orgánu nemusí dôjsť k vyhotoveniu plnomocenstva, keďže tento člen štatutárneho orgánu tvorí súčasť personálnej podstaty samotnej zastúpenej právnickej osoby. Výklad § 429 ods. 2 písm. b) CSP, podľa ktorého by malo byť podané dovolanie odmietnuté z dôvodu, že na podanom dovolaní by figuroval aj podpis druhého člena štatutárneho orgánu, ktorý nedisponuje požadovaným vzdelaním, by bol popretím zmyslu a účelu tohto ustanovenia.

Odmietavé uznesenie najvyššieho súdu nemožno založiť na zistenej identite osoby konajúceho podpredsedu predstavenstva a splnomocneného zástupcu, ktorý na zastupovanie sťažovateľky v dovolacom konaní štandardné plnomocenstvo (vyžadované v prípadoch, keď sú splnomocniteľ a splnomocnenec od seba úplne nezávislé subjekty) ani nepotreboval. Je nutné uzavrieť, že z udeleného splnomocnenia je možné bez akýchkoľvek pochybností vyvodiť záver, že sťažovateľka (ako právnická osoba) mala záujem podať dovolanie v posudzovanej veci, a bol tu evidentný zámer, aby toto dovolanie spísala a podala kvalifikovaná osoba – v tomto prípade podpredsa predstavenstva .

Za nesprávny považuje ústavný súd aj argument najvyššieho súdu, že splnomocnenie bolo podpísané len jedným členom predstavenstva. Aj v tomto prípade si najvyšší súd protirečí, pretože v bode 26 napadnutého uznesenia uvádza, že za splnomocniteľa sú na plnomocenstve uvedené dve osoby, a to (podpredsa predstavenstva) a (člen predstavenstva), ktorí splnomocnili na zastupovanie sťažovateľky v dovolacom konaní. Je zjavné, že na udelenom splnomocnení sú podpisy dva. Zároveň je zo spôsobu konania v mene sťažovateľky zapísaného v obchodnom registri zrejme, že podpredsa predstavenstva konal v mene sťažovateľky vždy – buď spoločne s predsedom predstavenstva alebo spoločne s členom predstavenstva.

Ústavný súd už uviedol (I. ÚS 139/2002, II. ÚS 154/2008), že prílišný formalizmus pri posudzovaní úkonov CSP a nadmerný tlak na dopĺňanie takých náležitostí do procesných úkonov účastníkov, ktoré nemajú základný význam pre ochranu zákonnosti, nie sú v súlade s ústavnými princípmi spravodlivého procesu. Za nesprávny úradný postup, ktorým možno strane sporu odňať možnosť konať pred súdom, sa považuje aj odmietnutie podania, ktoré by mohlo byť podľa svojho obsahu návrhom na začatie konania, hoci pre také rozhodnutie neboli splnené podmienky, pretože sa tým sťažovateľke bráni v realizácii procesného práva domáhať sa na súde ochrany práva, ktoré bolo ohrozené alebo porušené (rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva z 21. februára 1975 vo veci Golder proti Veľkej Británii, sťažnosť č. 4451/70, ods. 35 – 36).

V konkrétnom prípade nemožno pripustiť ani odmietnutie podaného dovolania z dôvodu, že na podanom dovolaní je pri mene uvedené „predsa predstavenstva“, a nie „splnomocnenec“. Ústavný súd nespochybňuje povinnosť dovolacieho súdu dôsledne rešpektovať požiadavky stanovené zákonom pre podanie právne perfektného dovolania. Aj napriek tomu alebo práve preto však hľadisko ochrany základných práv a slobôd (ktoré sa nemajú rady s formalizmom či už v normotvorbe alebo aj v adjudikácii) i od najvyššieho súdu vyžaduje, aby v prípade, ak zákonná dikcia pri formulácii procesných náležitostí dovolania pripúšťa výklad a uplatnenie k základným právam priateľské, postupoval práve v ich intenciách.

Sťažovateľka v ústavnej sťažnosti namieta aj nedostatočnosť a nepreskúmateľnosť odôvodnenia napadnutého uznesenia najvyššieho súdu, a to vo vzťahu k odmietnutiu dovolania sťažovateľky preto, že dovolacie dôvody

	<p>nevymedzila spôsobom predpokladaným zákonom. Ústavný súd k tejto časti dodáva, že posúdenie dovolacích dôvodov sťažovateľky bude po vrátení veci ústavným súdom opäť v réžii najvyššieho súdu.</p> <p>S ohľadom na vyššie uvedené ústavný súd vyslovil porušenie práva sťažovateľky podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, namietané uznesenie zrušil a vec vátil najvyššiemu súdu na ďalšie konanie. Zároveň priznal sťažovateľke nárok na náhradu trov právneho zastúpenia v konaní pred ústavným súdom.</p>
použité odkazy na relevantnú judikatúru ústavného súdu, ESELP a iných súdov	<p>III. ÚS 353/2012 NS ČR: č.k. 29 Odo 1082/2005, č. k. 32 Cdo 4133/2009</p> <p>ESELP: Golder proti Veľkej Británii, sťažnosť č. 4451/70</p>
súvisiace právne predpisy	
klúčové slová	<p>práva a slobody – právo na súdnu a inú právnu ochranu-právo na spravodlivý proces dovolanie plnomocenstvo, splnomocnenie</p>

spisová značka	III. ÚS 405/2022
populárny názov	nutnosť odôvodnenia oslobodenia od súdneho poplatku
sudca spravodajca	Robert Šorl
druh konania	konanie o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb
druh rozhodnutia a spôsob vybavenia	Nález - Nález
dátum rozhodnutia	11.10.2022
dotknuté články ústavy a medzinárodných zmlúv	<p>Ústava Slovenskej republiky čl. 46 ods. 1 Ústava Slovenskej republiky čl. 127 ods. 2 Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd čl. 6 ods. 1 zákon č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov § 73 ods. 3</p>
analytická právna veta	<p>V uznesení okresného súdu, v ktorom absentuje vysporiadanie sa s otázkou oslobodenia sťažovateľov od platenia súdnych poplatkov z dôvodov podľa § 4 ods. 2 písm. j) zákona Slovenskej národnej rady č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch a poplatku za výpis z registra trestov v znení neskorších predpisov, hoci tieto boli sťažovateľmi pred uznesením okresného súdu uvedené, je v rozpore so základným právom sťažovateľov na súdnu ochranu a právom na spravodlivé súdne konanie.</p>
skutkový stav a základné fakty	<p>Sťažovatelia sa žalobou z októbra 2020 na okresnom súde proti žalovanej poisťovni domáhali podľa § 11 a § 13 ods. 1 a 2 Občianskeho zákonníka náhrady nemajetkovej ujmy, ktorá im bola spôsobená tým, že prevádzkou motorového vozidla, pri ktorom bola zodpovednosť za škodu spôsobenú jeho prevádzkou poistená u žalovanej poisťovne zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla, došlo k usmrteniu ich dcéry a sestry.</p> <p>Následne po zmene sudcu okresný súd výzvou adresovanou advokátovi sťažovateľov vyzval, aby do 10 dní odo dňa doručenia zaplatili súdny poplatok za žalobu 7 800 eur podľa položky 1 písm. a) sadzobníka súdnych poplatkov, ktorý je prílohou zákona Slovenskej národnej rady č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch a poplatku za výpis z registra trestov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o súdnych poplatkoch“). Advokát sťažovateľov na to reagoval mailom, ktorý adresoval asistentke súdneho oddelenia, v ktorom uviedol, že vzhľadom na § 4 ods. 2 zákona o súdnych poplatkoch v prílohe späť zasiela výzvu na zaplatenie súdneho poplatku. Okresný súd na to zareagoval výzvou, v ktorej sťažovateľov vyzval na zaplatenie súdneho poplatku za žalobu 4 566 eur podľa položky 7b písm. b) sadzobníka súdnych poplatkov v spojení s § 6 ods. 2 zákona o súdnych poplatkoch. Advokát sťažovateľov na to reagoval mailom, ktorý adresoval asistentke súdneho oddelenia, v ktorom uviedol, že položka 7b</p>

	<p>písm. b) sadzobníka súdnych poplatkov sa uplatňuje v sporoch o ochranu osobnosti spojenej s náhradou nemajetkovej ujmy, čo nie je prípad sťažovateľov. Okrem toho uviedol, že žalobou bola uplatnená náhrada nemajetkovej ujmy spôsobenej trestným činom vodiča motorového vozidla, ktorý bol právoplatne odsúdený v trestnom konaní, čo odôvodňuje oslobodenie od platenia súdnych poplatkov podľa § 4 ods. 2 písm. j) zákona o súdnych poplatkoch. 5</p> <p>Okresný súd uznesením z 19. mája 2022 (ďalej len "namietané uznesenie") konanie o žalobe sťažovateľov podľa § 10 ods. 1 zákona o súdnych poplatkoch zastavil, keďže sťažovatelia do 10 dní od doručenia nezaplatili súdny poplatok.</p> <p>Sťažovatelia sa ústavnou sťažnosťou domáhajú vyslovenia porušenia práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) namietaným uznesením okresného súdu.</p>
<p>z odôvodnenia</p>	<p>Námietka porušenia základných práv obsahuje dva prvky. Prvým je to, že okresný súd sa v uznesení nevysporiadal s argumentáciou sťažovateľom o tom, že sú dané dôvody na oslobodenie od súdnych poplatkov. Druhým je to, že sťažovatelia boli oslobodení od súdnych poplatkov podľa § 4 ods. 2 písm. j) zákona o súdnych poplatkoch, podľa ktorého je od súdnych poplatkov oslobodený žalobca v konaní o náhradu škody alebo nemajetkovej ujmy, ktoré mu boli spôsobené trestným činom.</p> <p>Čo sa týka prvej námietky, treba uviesť, že sťažovatelia, hoc aj zastúpení advokátom, či už v žalobe alebo vo vyjadrení k vyjadreniu žalovanej poisťovne, neuviedli, že sú zo zákona oslobodení od súdnych poplatkov. Sťažovatelia v týchto podaniach nielenže žiadnym spôsobom neuviedli a nepreukazovali, že vodič motorového vozidla pri dopravnej nehode spáchal trestný čin, ale ani svoj nárok od spáchania tohto trestného činu žiadnym spôsobom neodvodili. Zodpovednosť prevádzateľa motorového vozidla nie je podmienená vyvodením trestnoprávnej zodpovednosti. K tomu treba uviesť, že bežná a jasná formulácia presvedčenia žalobcu o tom, či a aký súdny poplatok má zaplatiť, je užitočným prvkom, ktorý vedie ku skorej objektivizácii toho, ako sa má súd vysporiadať s poplatkovou povinnosťou v súvislosti s podanou žalobou. Skorá objektivizácia toho, či vôbec a aký súdny poplatok sa má platiť, nie je len úlohou súdu, ale aj úlohou strany sporu, čomu naznačuje aj konštrukcia obsiahnutá v § 5 a § 7 zákona o súdnych poplatkoch, podľa ktorej poplatková povinnosť vzniká a poplatok je splatný podaním žaloby. Sťažovatelia k vyriešeniu otázky poplatkovej povinnosti za ich žalobu žiadnym spôsobom pri podaní žaloby neprispeli. Nielen tým, že neuviedli nič o tom, že dopravná nehoda, z ktorej ako škodovej udalosti vyvodili svoj nárok, bola riešená v trestnom konaní, ale ani tým, aby tak, ako je dobrým zvykom, v žalobe na prvej strane uviedli ustanovenie zákona, ktoré zakladá záver o oslobodení od platenia súdnych poplatkov. Z tohto argumentačného alibizmu vo vzťahu k riešeniu pre nich podstatnej otázky však nemožno vyvodiť, že by následným postupom a rozhodnutím okresného súdu nedošlo k porušeniu ich základných práv.</p> <p>Sťažovatelia svoju argumentáciu vo vzťahu k oslobodeniu od súdnych poplatkov uviedli až v maile svojho advokáta zo 14. februára 2022, ktorým reagoval na druhú výzvu okresného súdu na zaplatenie súdneho poplatku a ktorý neštandardne zaslal na mailovú adresu asistentky, a nie na zverejnenú mailovú adresu súdu. Toto podanie však bolo do spisu založené a nebol dôvod naň z formálnych dôvodov neprihliadať. Nešlo o podanie vo veci samej a nebolo potrebné, aby bolo doplnené či už v listinnej alebo v elektronicky autorizovanej podobe (§ 125 CSP).</p> <p>Neobstojí argumentácia okresného súdu o tom, že sťažovatelia neuviedli skutkové tvrdenia, z ktorých by bolo zrejmé, že sa domáhajú práva na náhradu nemajetkovej ujmy, ktorá im bola spôsobená trestným činom. Z textu podania,</p>

ktoré jasne formuluje presvedčenie sťažovateľov o tom, že sú podľa § 4 ods. 2 písm. j) zákona o súdnych poplatkoch od súdnych poplatkov oslobodení, a z toho, že sťažovatelia hoc aj prvýkrát jasne odkazujú na to, že za smrť ich dcéry, z ktorej odvodzujú svoju nemajetkovú ujmu, zodpovedá v jasne označenom trestnom konaní postihnutý vodič motorového vozidla, zrejme nastoľuje otázku, či aj napriek výzve na zaplatenie súdneho poplatku je dôvod na jeho platenie.

Okresný súd v namietanom uznesení na túto, nie ideálne, no stále včas a jasne nastolenú otázku žiadnym spôsobom nereagoval, keď nijak neodôvodnil svoj záver o tom, že sťažovatelia nie sú od súdnych poplatkov oslobodení, keď sa nevyrovnal s argumentáciou sťažovateľa tak, ako bola obsiahnutá v jeho maile zo 14. februára 2022. V tejto súvislosti treba zdôrazniť, že namietaným uznesením bolo konanie zastavené, v dôsledku čoho žaloba sťažovateľov nebola vecne prejednaná, a tak im nebol daný priestor na prístup k súdu. Takýto z ústavného hľadiska závažný zásah vyžaduje jasné vyrovnanie sa s argumentáciou sťažovateľov o tom, že nie sú oslobodení od platenia súdnych poplatkov. To platí o to viac, že okresný súd konanie zaťažil už len tým, že po podaní žaloby sťažovateľov na zaplatenie súdneho poplatku nevyzýval, z čoho sťažovatelia mohli dôvodne usudzovať, že okresný súd bol toho názoru, že sú oslobodení od platenia súdnych poplatkov. K vyrubovaniu súdneho poplatku okresný súd pristúpil až po zmene sudcu zrejme z toho dôvodu, že i sudcovia okresného súdu mali na otázku oslobodenia sťažovateľov od súdnych poplatkov rozdielne názory. K neštandardnému postupu okresného súdu prispel i neprehliadnuteľný a nesporný fakt, keď či už prvá alebo aj druhá výzva okresného súdu, hoc by aj bol správny záver o neoslobodení sťažovateľov od súdnych poplatkov, obsahovala zjavné právne omyly nesprávnej aplikácie zákona o súdnych poplatkoch. 16. Aplikácia CSP a zákona o súdnych poplatkoch v namietanom uznesení, v ktorom absentuje vysporiadanie sa s otázkou oslobodenia sťažovateľov od platenia súdnych poplatkov z dôvodov podľa § 4 ods. 2 písm. j) zákona o súdnych poplatkoch, hoci tieto boli sťažovateľmi pred uznesením okresného súdu uvedené, je v rozpore so základným právom sťažovateľov na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a s obsahovo zhodným právom na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Okresný súd sťažovateľom na ich argumentáciou nastolenú a pre rozhodnutie podstatnú právnu otázku vôbec neodpovedal.

Nedostatok vysporiadania sa okresného súdu s argumentáciou sťažovateľov vedie k tomu, že okresný súd sa musí vyrovnáť s tým, či sú sťažovatelia oslobodení od platenia súdnych poplatkov. Okresný súd musí vyriešiť otázku, či si sťažovatelia v spore uplatňujú náhradu nemajetkovej ujmy, ktorá im bola spôsobená trestným činom v zmysle § 4 ods. 2 písm. j) zákona o súdnych poplatkoch, a to v situácii, že žalovaným nie je páchatel' trestného činu, ale poisťovňa zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla, ktorého prevádzateľom nebol páchatel' trestného činu. Možno zopakovať, že vyvodenie trestnoprávnej zodpovednosti nie je podmienkou na to, aby si poškodený či už voči prevádzateľovi motorového vozidla alebo poisťovni jeho zodpovednosti uplatnil nárok na náhradu nemajetkovej ujmy tak, ako to vyplýva z § 11, § 13 a § 427 a nasl. Občianskeho zákonníka a z § 15 zákona č. 381/2001 Z. z. o povinnom zmluvnom poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. Zdá sa, že zodpovedanie tejto otázky v rovine podústavných noriem nemusí byť jednoznačné. Okresný súd na túto otázku vôbec neodpovedal. Nie je však úlohou ústavného súdu v konaní o tejto ústavnej sťažnosti zastúpiť okresný súd. Úlohou ústavného súdu nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa zásadne obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách (I. ÚS 19/02, I. ÚS 27/04, I. ÚS 74/05).

Obiter dictum: Ústavná sťažnosť potvrdzuje systémový jav. Ústavný súd sa stáva opravnou inšinciou pre rozhodnutia, proti ktorým nie je v systéme všeobecného

	<p>súdnicstva prípustný žiadny opravný prostriedok. Zákomom nastavená neprípustnosť opravných prostriedkov nespokojnú stranu však neodrádza od snahy o autoritatívne posúdenie správnosti rozhodnutia. Jedinou opravnou inštanciou by však nemal byť len ústavný súd ako akási superinštancia, ktorá pod rúškom posudzovania ústavnosti vykladá jednoduché právo. Výklad jednoduchého práva je výsadou všeobecných súdov. Možno akceptovať právnu úpravu, ktorá v rozumnej miere proti určitým rozhodnutiam obmedzuje prípustnosť opravných prostriedkov. Všeobecné sudy však zároveň musia dbať na potrebu zjednocovania právnych názorov, ktoré sa pre neprípustnosť ďalších opravných prostriedkov tvoria „len“ na úrovni okresných či krajských súdov.</p> <p>O jednotný výklad má dbať predovšetkým najvyšší súd, a to nielen vlastnou rozhodovacou činnosťou v inštančnom postupe, no aj tým, že prijíma stanoviská k zjednocovaniu výkladu a zverejňuje právoplatné súdne rozhodnutia zásadného významu v Zbierke stanovisk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky tak, ako to ustanovuje § 8 ods. 3 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. V tejto zbierke sa môžu zverejňovať okrem iného aj stanoviská jednotlivých kolégií, ale aj rozhodnutia súdov nižších inštancií.</p> <p>Zbierka stanovisk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky prakticky neobsahuje stanoviská kolégií a ani rozhodnutia súdov nižších inštancií (posledné stanovisko občianskoprávneho kolégia bolo zverejnené v roku 2016). Nejednotnosť názorov na určité právne otázky definitívne rozhodovaných na okresných a krajských súdoch však pretrváva. Je preto vhodné využívať dostupné mechanizmy v rámci sústavy všeobecných súdov, a to buď vydávaním stanovisk jednotlivých kolégií alebo publikovaním rozhodnutí súdov nižších inštancií. Je potom najmä na okresných a krajských súdoch, aby iniciovali zjednotenie niektorým z týchto spôsobov. Využitie týchto možností je spôsobilé viesť k zjednoteniu výkladu na úrovni všeobecného súdnicstva bez toho, aby bol ústavný súd núdzovou a systém všeobecného súdnicstva nevhodne preskakujúcou inštanciou.</p> <p>To platí o to viac, že úloha ústavného súdu pri preskúvaní výkladu podústavného práva všeobecnými súdmi je obmedzená. Ústavný súd môže zasiahnuť len za predpokladu arbitrárneho, excesného či k základným právam nepriateľského výkladu. I prípadné odmietnutie ústavnej sťažnosti neznamená, že namietané právne posúdenie je podľa podústavného práva správne. Znamená len to, že výklad, hoc aj nesprávny, je v prípustných ústavných medziach výkladu právnej normy. Ponechaním rozhodovania na ústavný súd sa všeobecné sudy oberajú o možnosť rozhodovania tých právnych otázok, ktoré sú pre jeho fungovanie nepochybne významné (tak ako tomu je i v tomto prípade), no z rôznych dôvodov pri nich nie je prípustný až po najvyšší súd siahajúci inštančný postup opravných prostriedkov.</p> <p>Ústavný súd vzhľadom na vyššie uvedené vyslovil porušenie základného práva sťažovateľov zaručeného čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru, namietané uznesenie zrušil a vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie. Zároveň priznal sťažovateľom nárok na náhradu trov právneho zastúpenia v konaní pred ústavným súdom.</p>
<p>použité odkazy na relevantnú judikatúru ústavného súdu, ESEP a iných súdov</p>	
<p>súvisiace právne predpisy</p>	
<p>klúčové slová</p>	<p>občianske súdne konanie-Civilný sporový poriadok konanie-zastavenie poplatok-súdny</p>

spisová značka	III. ÚS 429/2022
populárny názov	okamih vzniku pohľadávky pre uplatnenie v konkurze
sudca spravodajca	Robert Šorl
druh konania	konanie o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb
druh rozhodnutia a spôsob vybavenia	Nález - Nález
dátum rozhodnutia	11.10.2022
dotknuté články ústavy a medzinárodných zmlúv	Ústava Slovenskej republiky čl. 46 ods. 1 Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd čl. 6 ods. 1 zákon č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov
analytická právna veta	Pohľadávka nie je kategóriou procesného práva, ale pojmom práva hmotného, preto len ustanovenia hmotného práva možno úspešne použiť pri hľadaní odpovede na otázku, kedy vznikla pohľadávka poškodeného a či si ju mohol uplatniť v konkurze. Pohľadávka, a to aj sporná čo do výšky a subjektu dlžníka, vzniká spôsobením škody a na jej vznik nie je potrebná žiadna ďalšia osobitná okolnosť, osobitne taká, ktorá má svoj základ v autoritatívnej súdnej deklarácii, nie konštitúcií rozhodnutím či už civilného alebo trestného súdu.
skutkový stav a základné fakty	<p>Voči sťažovateľovi bolo v r. 2014 začaté konkurzné konanie a uznesením z 25. júna 2014 bol na jeho majetok vyhlásený malý konkurz s tým, že jeho veritelia boli vyzvaní na prihlásenie pohľadávok. Uznesením z 23. januára 2018 bol tento konkurz po splnení konečného rozvrhu výťažku zrušený. Uznesením zo 16. mája 2018 bol sťažovateľ oddĺžený od pohľadávok, ktoré mu vznikli k 4. júlu 2014 a ktoré po zrušení konkurzu na jeho majetok zostali neuspokojené, čím sa voči nemu stávajú nevymáhateľné. Napriek tomu rozsudkom krajského súdu v trestnom konaní, ktorý nadobudol právoplatnosť 23. januára 2020, bol sťažovateľ v súvislosti s uznaním viny za trestný čin spáchaný ešte v 90. rokoch minulého storočia zaviazaný nahradiť poškodenému škodu 1 583 738,30 eur. Okresný súd na návrh poškodeného 29. júla 2020 poveril vykonaním exekúcie na základe tohto trestného rozsudku krajského súdu súdneho exekútora, ktorý 31. augusta 2020 sťažovateľa upovedomil o začatí exekúcie. Sťažovateľ sa návrhom zo 7. septembra 2020 domáhal zastavenia exekúcie, čo odôvodnil oddĺžením od pohľadávok, ktoré vznikli k 4. júlu 2014.</p> <p>Uznesením vyššieho súdneho úradníka z 24. februára 2021 okresný súd návrh sťažovateľa na zastavenie exekúcie zamietol, čo odôvodnil tým, že pri oddĺžení sťažovateľa bol aplikovaný zákon č. 7/2005 Z. z. o konkurze a reštrukturalizácii a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o konkurze“) v znení účinnom po 1. marci 2017, pričom podľa § 166c ods. 1 písm. d) zákona o konkurze oddĺžením je nedotknutá pohľadávka zo zodpovednosti za škodu spôsobenú úmyselným konaním. Proti tomuto uzneseniu podal sťažovateľ sťažnosť, o ktorej okresný súd rozhodol uznesením sudcu z 13. júna 2022 tak, že ju zamietol (ďalej len "namietané uznesenie"). Dospel k záveru, že pohľadávka proti sťažovateľovi vznikla vykonateľnosťou rozsudku v trestnom konaní, teda 23. januára 2020. Tento záver okresný súd odôvodnil odkazom na § 45 ods. 1 Exekučného poriadku, ktorý zvyrazňuje vykonateľnosť rozhodnutí, ktorú treba považovať za moment vzniku pohľadávky. To podľa okresného súdu osobitne platí v kontexte trestného konania.</p> <p>Sťažovateľ podal proti namietanému uzneseniu okresného súdu ústavnú sťažnosť, na základe ktorej sa domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a svojho práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“).</p>
z odôvodnenia	Z namietaného uznesenia okresného súdu je zrejмый právny záver, že pohľadávka oprávneného na náhradu škody spôsobenej trestným činom sťažovateľa nevznikla v čase vzniku škody alebo v čase protiprávneho konania sťažovateľa, ale až právoplatnosťou rozhodnutia v trestnom konaní, ktorým bol sťažovateľ zaviazaný na jej náhradu. Z toho rezultuje záver, že táto pohľadávka nemohla

	<p>byť uplatnená v konkurze na majetok sťažovateľa, ktorý začal ešte v roku 2014, a preto sa nestala nevymáhateľnou potom, ako si ju poškodený neprihlásil do konkurzu. Tento právny záver okresného súdu je zdôvodnený odkazom na § 45 ods. 1 Exekučného poriadku, podľa ktorého exekučným titulom je vykonateľné rozhodnutie súdu, ak priznáva právo, zaväzuje k povinnosti alebo postihuje majetok. Podľa okresného súdu toto ustanovenie zvyrazňuje vykonateľnosť rozhodnutí, ktorú treba považovať za moment vzniku pohľadávky. To podľa okresného súdu osobitne platí v kontexte trestného konania, v ktorom sa na sťažovateľa hľadalo až do právoplatného skončenia konania ako na nevinného. Účelom normy obsiahnutej v § 45 ods. 1 Exekučného poriadku nie je definovať podmienky vzniku akéhokoľvek nároku. Účelom tejto normy je zdefinovať pojem exekučného titulu. Z výkladu takejto normy nemožno dospieť k záveru o tom, kedy vznikla alebo sa stala splatnou pohľadávka oprávneného proti sťažovateľovi. Pohľadávka nie je kategóriou procesného práva, ale pojmom práva hmotného. Preto len ustanovenia hmotného práva možno úspešne použiť pri hľadaní odpovede na otázku, kedy vznikla pohľadávka poškodeného a či si ju mohol uplatniť v konkurze sťažovateľa. Čas vzniku pohľadávky treba vyvodiť z ustanovení hmotného práva, pričom treba začať § 488 Občianskeho zákonníka, podľa ktorého záväzkovým vzťahom je právny vzťah, z ktorého veriteľovi vzniká právo na plnenie (pohľadávka) od dlžníka a dlžníkovi vzniká povinnosť splniť záväzok a § 489 Občianskeho zákonníka, podľa ktorého záväzky vznikajú aj zo spôsobenej škody. Z týchto ustanovení je zrejmé, že pohľadávka, a to aj sporná čo do výšky a subjektu dlžníka, vzniká spôsobením škody a na jej vznik nie je potrebná žiadna ďalšia osobitná okolnosť, osobitne taká, ktorá má svoj základ v autoritatívnej súdnej deklarácii, nie konštitúcii rozhodnutím či už civilného alebo trestného súdu.</p> <p>Pri posúdení momentu vzniku pohľadávky je bez právneho významu i to, že na sťažovateľa sa až do právoplatného rozhodnutia v trestnom konaní hľadalo ako na nevinného. Prezumpcia neviny nie je relevantná kategória pre formuláciu záveru o momente vzniku pohľadávky. Ide o ústavnú zásadu trestného procesu a nie je žiaden dôvod na to, aby jej význam bol akýmkoľvek spôsobom použitý pri hľadaní odpovede na to, kedy došlo k vzniku pohľadávky.</p> <p>Okresný súd sa pri posúdení návrhu sťažovateľa na zastavenie exekúcie odchýlil od rozhodujúcich otázok, ktoré sa týkajú toho, či si poškodený mohol uplatniť pohľadávku v konkurze na majetok sťažovateľa, či jej neuplatnenie v konkurze malo za následok jej nevymáhateľnosť a či prípadná nevymáhateľnosť môže byť dôvodom na zastavenie exekúcie na základe rozsudku, ktorým bol sťažovateľ neskôr zaviazaný na zaplatenie tejto, možno aj nevymáhateľnej pohľadávky. Tento odklon od rozhodujúcich otázok bol výsledkom zjednodušujúceho a celkom mylného pokusu o výklad pojmu vzniku pohľadávky, teda pojmu civilného hmotného práva od vecí ubiehajúcimi simplifikujúcimi podobenstvami s normami nielen exekučného, ale dokonca aj trestného práva. Tým sa rozhodnutie okresného súdu odchýlilo od podstaty veci samej tak, ako je nastolená argumentáciou sťažovateľa pri výklade rôznych znení a intertemporálnych ustanovení zákona o konkurze, faktom rozsudku krajského súdu ako exekučného titulu, ktorým mala byť poškodenému voči sťažovateľovi priznaná už nevymáhateľná pohľadávka a ustanoveniami Exekučného poriadku o dôvodoch na zastavenie exekučného konania.</p> <p>Ústavný súd vzhľadom na uvedené ústavnej sťažnosti sťažovateľa vyhovel tým, že vyslovil porušenie jeho práva garantovaného čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru, napadnuté uznesenie okresného súdu zrušil a vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie. Zároveň priznal sťažovateľovi nárok na náhradu trov právneho zastúpenia pred ústavným súdom.</p>
<p>použité odkazy na relevantnú judikatúru ústavného súdu, ESLP a iných súdov</p>	

súvisiace právne predpisy	
klúčové slová	konkurz a reštrukturalizácia / vyrovnanie-oddĺženie pohľadávka

spisová značka	III. ÚS 431/2022
populárny názov	podmienky pre zastavenie tzv. starej exekúcie
sudca spravodajca	Robert Šorl
druh konania	konanie o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb
druh rozhodnutia a spôsob vybavenia	Nález - Nález
dátum rozhodnutia	13.10.2022
dotknuté články ústavy a medzinárodných zmlúv	Ústava Slovenskej republiky čl. 46 ods. 1 zákon č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov § 135 ods. 1 zákon č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov § 73 ods. 3
analytická právna veta	Súd je povinný zisťovať procesné skutočnosti rozhodné pre rozhodnutie, či zastavenie starej exekúcie nie je vylúčené v dôsledku naplnenia skutočností podľa § 2 ods. 2 písm. f) zákona č. 233/2019 Z. z. o ukončení niektorých exekučných konaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov, a to dožiadaním ním povereného exekútora alebo výzvou oprávnenému.
skutkový stav a základné fakty	Sťažovateľ sa ako oprávnený domáha vymoženía 1 530,90 eur s príslušenstvom, ktoré mu boli priznané platobným rozkazom. Exekúcia začala upovedomením o začatí exekúcie z 21. júna 2012. Keďže exekútor sťažovateľa neupovedomil o zastavení exekúcie podľa zákona č. 233/2019 Z. z. o ukončení niektorých exekučných konaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o starých exekúciách“), okresný súd uznesením zastavil exekúciu (ďalej len "napadnuté uznesenie") z dôvodu, že v exekúcii uplynula doba piatich rokov podľa § 3 ods. 1 zákona o starých exekúciách, nedošlo k vymoženiu celej pohľadávky a zároveň neboli zistené dôvody predĺženia doby podľa § 4 ods. 1 a 2 zákona o starých exekúciách. Sťažovateľ tvrdí a výpismi z účtov preukazuje, že v exekúcii dochádza k pravidelným výťažkom, keď najmenej od januára 2021 až do júna 2022 mu exekútorom bolo zaslaných ďaleko viac ako § 2 ods. 2 písm. f) zákona o starých exekúciách vyžadovaných 15 eur. Preto nie je dôvod na zastavenie exekúcie a preto napadnutým uznesením došlo k odňatiu základného práva domáhať sa svojho práva zákonným spôsobom podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len "ústava"), ktoré navrhuje zrušiť a vec vrátiť okresnému súdu na ďalšie konanie s tým, že mu bude priznané finančné zadostučinenie 1 000 eur.
z odôvodnenia	Účelom zákona o starých exekúciách bolo zastaviť dlhú dobu neúspešne vedené exekúcie. Nielen sťažovateľ, ale aj samotný okresný súd bol adresátom tohto osobitného zákona, ktorý mimo systém dovtedy platného exekučného práva umožnil zastavenie exekúcií začatých pred 1. aprílom 2017, ak v nich uplynula rozhodná doba [§ 1 ods. 2 a § 2 ods. 1 písm. a) zákona o starých exekúciách] a nejde o exekúciu podľa § 2 ods. 2 zákona o starých exekúciách, teda aj o exekúciu, v ktorej by v posledných 18 mesiacoch pred dňom, keď sa má stará exekúcia zo zákona zastaviť, bol dosiahnutý výťažok spolu aspoň 15 eur [§ 2 ods. 2 písm. f) zákona o starých exekúciách]. Exekúcia začala ešte v roku 2012, a preto nepochybne ide o starú exekúciu podľa § 1 ods. 2 a § 2 ods. 1 písm. a) zákona o starých exekúciách. Zatiaľ čo sťažovateľ tvrdí a preukazuje, že bol v posledných 18 mesiacoch pred dňom zastavenia exekúcie dosiahnutý výťažok viac ako 15 eur, okresný súd v namietanom rozhodnutí tvrdí, že k takémuto výťažku nedošlo. Následne vo vyjadrení k ústavnej sťažnosti zdôrazňuje, že sťažovateľ dosiahnutie takéhoto výťažku nepreukázal. Problémom je, že k tomuto konfrontačnému procesu dokazovania či pokusom o rozdelenie dôkazného bremena dochádza až v konaní o ústavnej sťažnosti a nedošlo k nemu skôr už počas konania, ktoré skončilo

	<p>zastavením ústavnou sťažnosťou namietaným rozhodnutím. Okresný súd nielenže vôbec nezisťoval, či zastavenie starej exekúcie nie je vylúčené v dôsledku naplnenia skutočností podľa § 2 ods. 2 písm. f) zákona o starých exekúciách, ale ani sťažovateľovi nijak nedal možnosť túto okolnosť preukázať. To viedlo k zastaveniu exekúcie, hoci na to zjavne nebol daný dôvod, a to v dôsledku vymoženía viac ako 15 eur v období od 1. júna 2018 do 31. decembra 2019. Sťažovateľ konfrontovaný uznesením okresného súdu, proti ktorému nie je prípustný žiadny opravný prostriedok, až v konaní o ústavnej sťažnosti mal možnosť produkovať dôkazy o vymožení peňazi v exekúcii.</p> <p>Tento stav je následkom toho, že okresný súd procesné skutočnosti rozhodné pre rozhodnutie o ďalšom pokračovaní exekúcie vôbec nezisťoval, hoci tak urobiť mohol, či už dožiadanim ním povereného exekútora alebo výzvou sťažovateľa. To platí osobitne z toho dôvodu, že proti jeho rozhodnutiu, ktoré má byť následkom nesplnenia povinnosti exekútora vyhotoviť upovedomenie o zastavení starej exekúcie podľa § 5 ods. 1 zákona o starých exekúciách, nie je prípustný žiadny opravný prostriedok. Okresný súd tak urobil zrejme v schematickom presvedčení o tom, že vo väčšine obdobných exekúcií je daný dôvod na ich zastavenie. Tak sa však vystavil riziku zjavného skutkového omylu, ku ktorému aj v konečnom dôsledku došlo, keď bola nedôvodne zastavená stará exekúcia, v ktorej v posledných 18 mesiacoch pred dňom jej zastavenia bol dosiahnutý výťažok viac ako 15 eur. Rozhodnutie okresného súdu je pre jeho schematický, no vzhľadom na množstvo obdobných prípadov pochopiteľný postup, poznačené zjavným omylom o skutočnostiach rozhodných pre použitie noriem exekučného – procesného práva. Zisťovanie týchto okolností, ktoré vyplývajú z podstaty exekúcie, však ide na ťarchu súdu a nemôže byť prenesené len na ťarchu dôkazného bremena oprávneného, možnosťou zastavenia exekúcie nekonfrontovaného sťažovateľa. Preto namietaným uznesením došlo k porušeniu základného práva sťažovateľa podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, čo má za následok vyslovenie tohto porušenia a s tým spojené zrušenie namietaného uznesenia podľa čl. 127 ods. 2 ústavy.</p> <p>Priznanie primeraného finančného zadosťučinenia ako náhrady nemajetkovej ujmy prichádza do úvahy predovšetkým v tých prípadoch, keď porušenie základného práva alebo slobody nie je už možné napraviť, a to napríklad zrušením protiústavného rozhodnutia či opatrenia, prípadne uvedením do pôvodného stavu (I. ÚS 15/02, I. ÚS 139/02, II. ÚS 152/08). Zrušenie ústavnou sťažnosťou namietaného uznesenia je dostatočnou nápravou, a preto nie je dôvod na to, aby bolo vyhovené návrhu sťažovateľa na priznanie finančného zadosťučinenia.</p> <p>S ohľadom na vyššie uvedené ústavný súd vyslovil, že napadnutým uznesením okresného súdu došlo k porušeniu práva sťažovateľa podľa čl. 46 ods.1 ústavy, napadnuté uznesenie zrušil a vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie. Zároveň priznal sťažovateľovi nárok na náhradu trov právneho zastúpenia v konaní pred ústavným súdom a vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti nevyhovel.</p>
použité odkazy na relevantnú judikatúru ústavného súdu, ESEK a iných súdov	
súvisiace právne predpisy	
klúčové slová	exekúcia-exekučné konanie konanie-zastavenie

spisová značka	III. ÚS 505/2022
populárny názov	hdonotenie dôkazovv trestnom konaní
sudca spravodajca	Robert Šorl
druh konania	konanie o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb
druh rozhodnutia a	Nález - Nález

spôsob vybavenia	
dátum rozhodnutia	27.10.2022
dotknuté články ústavy a medzinárodných zmlúv	Ústava Slovenskej republiky čl. 46 ods. 1 Ústava Slovenskej republiky čl. 48 ods. 2 Ústava Slovenskej republiky čl. 127 ods. 2 Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd čl. 6 ods. 1 Ústava Slovenskej republiky čl. 17 ods. 2 zákon č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov § 73 ods. 3
analytická právna veta	Ústavnoprávny prieskum sa obmedzuje na otázku, či v konaní pred všeobecnými súdmi nedošlo k zjavnému omylu, v tomto prípade skutkovému omylu, a teda či proces vykonania a hodnotenia dôkazov nebol postihnutý takou vadou, ktorá by mala za následok vyvodenie takého skutkového záveru, ktorý by bol vzhľadom na potrebnú mieru dôkazu v trestnom konaní či už extrémne nelogický alebo arbitrárny, a preto ústavne neudržateľný
skutkový stav a základné fakty	<p>Proti sťažovateľke a spolupáchateľovi 1 a spolupáchateľovi 2 bolo vedené trestné konanie pre skutok, ktorého sa mali dopustiť spoločným konaním, ktorým umožnili vymáhanie fiktívneho nároku na zaplatenie zmluvnej pokuty z antedatovanej zmluvy o sprostredkovaní, čím mohli spôsobiť ARKO TRADE, s. r. o. (ďalej len „ARKO“), škodu najmenej 334 594,70 eur. Účasť sťažovateľky mala spočívať v tom, že ako konateľka INTERAUDIT Zvolen, spol. s r. o. (ďalej len „INTERAUDIT“) so spolupáchateľom 2, konajúcim za FINEX-F, s. r. o. (ďalej len „FINEX“), v roku 2007 podpísala fiktívnu antedatovanú zmluvu o sprostredkovaní s dátumom 20. apríla 2004, predmetom ktorej bolo sprostredkovanie kúpy nehnuteľnosti záujemcovi INTERAUDIT sprostredkovateľom FINEX. Popritom spolupáchateľ 2 za sprostredkovateľa FINEX vyhotovil fiktívnu ponuku na kúpu nehnuteľnosti s dátumom 23. apríla 2004, na ktorú sťažovateľka za záujemcu INTERAUDIT reagovala fiktívnym písomným stanoviskom z 26. apríla 2004. Zároveň mala byť v priebehu roka 2007 uzavretá fiktívna antedatovaná zmluva o sprostredkovaní s dátumom 16. apríla 2004 medzi FINEX ako sprostredkovateľom a ARKO ako záujemcom o predaj nehnuteľnosti. Zmluvu za ARKO uzavrel spolupáchateľ 1, ktorý v roku 2007 už nebol oprávnený sám konať za ARKO, a pre prípad neakceptovania sprostredkovanej ponuky na kúpu nehnuteľnosti bola v neprospech ARKO dohodnutá zmluvná pokuta 2 323 574,32 eur. Spolupáchateľ 2 mal na základe záujmu INTERAUDIT o kúpu nehnuteľnosti vyhotoviť fiktívnu ponuku na uzatvorenie kúpnej zmluvy s dátumom 27. apríla 2004 adresovanú ARKO, ktorú prevzal spolupáchateľ 1 a odmietol ju. Spolupáchateľ 2 si 12. marca 2008 za FINEX proti ARKO uplatnil na súde nárok na zaplatenie zmluvnej pokuty 334 594,70 eur a okresný súd na základe nepravdivých dokladov vydal platobný rozkaz, na podklade ktorého sa proti ARKO začala exekúcia.</p> <p>Prvým rozsudkom okresného súdu z 30. októbra 2015 bola sťažovateľka oslobodená spod obžaloby, pretože nebolo dokázané, že skutok spáchala, spolupáchateľ 2 bol uznaný za vinného z pokusu obzvlášť závažného zločinu podvodu spolupáchateľstvom a proti spolupáchateľovi 1 bolo trestné stíhanie zastavené. Krajský súd uznesením z 28. apríla 2016 zrušil rozsudok okresného súdu pre nesprávnu právnu kvalifikáciu skutku. Okresný súd druhým rozsudkom z 2. februára 2017 uznal spolupáchateľov za vinných zo zločinu marenia spravodlivosti spolupáchateľstvom a sťažovateľku spod obžaloby oslobodil, pretože nebolo dokázané, že skutok spáchala. Krajský súd uznesením z 23. novembra 2017 zamietol odvolanie prokurátora. Na dovolanie ministra spravodlivosti najvyšší súd rozsudkom z 30. septembra 2019 rozhodol, že pri zistení dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 3 Trestného poriadku bol porušený zákon v prospech sťažovateľky (právoplatné rozhodnutie vychádzalo zo skutkového stavu, ktorý bol na základe vykonaných dôkazov v podstatných okolnostiach nesprávne zistený) a pri zistení dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku bol porušený zákon v prospech spolupáchateľa 2. Najvyšší súd zrušil uznesenie krajského súdu o zamietnutí odvolania prokurátora z 23. novembra 2017 a druhý rozsudok okresného súdu a prikázal okresnému súdu, aby vec znovu prerokoval a rozhodol.</p> <p>Sťažovateľka bola rozsudkom okresného súdu z 8. apríla 2021 uznaná za vinnú z</p>

	<p>pokusu obzvlášť závažného zločinu podvodu spolupáchatelstvom, za čo jej bol uložený nepodmienečný trest odňatia slobody päť rokov. Proti rozsudku okresného súdu podala sťažovateľka odvolanie. Namietala, že v konaní nebola preukázaná vzájomná dohoda obžalovaných s úmyslom neoprávnené získať finančné prostriedky od ARKO. Poukázala na to, že nemala žiadnu účasť a ani vedomosť o konaní spoluobžalovaných smerujúcim k uplatneniu a vymáhaniu zmluvnej pokuty voči ARKO.</p> <p>Krajský súd odvolanie sťažovateľky uznesením zamietol (ďalej len "namietané uznesenie"). Dospel k rovnakým vecným a právnym záverom ako okresný súd, ktorý v odvolaní napadnutom rozsudku náležite odôvodnil skutkové zistenia, ako aj právnu kvalifikáciu konania obžalovaných. K námietke sťažovateľky o neexistencii zavinenia uviedol, že sa stotožňuje s úvahami okresného súdu vychádzajúcimi z rozsudku najvyššieho súdu. Krajský súd do odôvodnenia namietaného uznesenia doslovne prevzal totožné závery okresného a najvyššieho súdu. Stotožnil sa s tým, že podvodné konanie sťažovateľky vyplynulo zo zmluvy o sprostredkovaní, písomného kladného stanoviska k ponuke na kúpu nehnuteľnosti a zopakoval nepriame dôkazy, ktoré preukazovali uzročenie sťažovateľky s podvodným konaním.</p> <p>Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou domáha vyslovenia porušenia svojich základných práv na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“).</p>
<p>z odôvodnenia</p>	<p>V konaní o ústavnej sťažnosti bolo zistené, že sťažovateľka súčasne s ústavnou sťažnosťou podala proti ústavnou sťažnosťou namietanému uzneseniu krajského súdu aj dovolanie ako mimoriadny opravný prostriedok podľa Trestného poriadku. V ňom namieta (i) nesprávne právne posúdenie, keď skutok mal byť kvalifikovaný ako marenie spravodlivosti, a nie ako podvod a (ii) porušenie práva na obhajobu zásadným spôsobom pre nedostatočné vymedzenie skutkovej vety, keď v nej nie je uvedený subjekt, ktorý mal byť uvedený do omylu. Keďže sťažovateľkou vymedzené dovolacie dôvody sú podľa Trestného poriadku prípustné, námietky v ústavnej sťažnosti totožné s dovolacími dôvodmi podľa § 132 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) nepodliehajú prieskumnej právomoci ústavného súdu. Zároveň však podanie dovolania proti rozhodnutiu krajského súdu nie je procesnou prekážkou, ktorá by ústavnému súdu bránila v preskúmaní najvyšším súdom v konaní o dovolaní nepreskúmateľných skutkových záverov krajského súdu. Je to spôsobené tým, že konštrukcia dovolania v trestnom procese zjavne (hoc aj nie práve systematicky) v § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku spojením správnosť a úplnosť zisteného skutku stanovuje, že dovolací súd nemôže skúmať a meniť skutkový stav, čo vylučuje kontrolu zjavne mylných a arbitrárnych skutkových záverov odvolacieho súdu. Tým pred ústavnoprávnym prieskumom vzniká nesystematická a rozsahom nejasná medzera v ochrane základných práv v prostredí opravných prostriedkov všeobecného súdnictva.</p> <p>Pri posudzovaní naplnenia základných zákonných znakov skutkovej podstaty trestného činu súd vychádza zo zisteného skutkového stavu. Teda to, či boli naplnené znaky skutkovej podstaty, závisí od toho, ako zistí a vyhodnotí skutkový stav okresný a krajský súd. Keďže najvyšší súd je týmto skutkovým stavom pri dovolaní sťažovateľky viazaný a nemôže ho prehodnocovať alebo meniť, zakladá to právomoc ústavného súdu preskúmať ústavnú udržateľnosť skutkových záverov bez ohľadu na to, či z iných dôvodov bolo proti rozsudku krajského súdu v trestnom konaní podané dovolanie. Preto sa ústavný súd musí obmedziť len na posúdenie toho, či všeobecné súdy z vykonaných dôkazov dospeli k ústavne udržateľnému skutkovému záveru. Konkrétne v tomto prípade k záveru o spoločnom konaní sťažovateľky a spolupáchatel'ov, ktoré malo naplniť všetky zákonné znaky skutkovej podstaty trestného činu podvodu v štádiu pokusu a osobite v spolupáchatel'stve sťažovateľky s dvoma</p>

spoluobžalovanými. Skutkové závery namietaného uznesenia krajského súdu možno preskúmať len v súvislosti so závermi okresného súdu a jemu predchádzajúcemu rozhodnutiu najvyššieho súdu, a to s ohľadom na to, že krajský súd vo svojom odôvodnení nadviazal nielen na závery okresného, ale osobitne nekriticky aj jemu predchádzajúceho rozhodnutia najvyššieho súdu.

K sťažnostným námietkam o arbitrárnosti skutkových záverov treba uviesť, že ústavný súd nevykladá iné ako ústavné zákony, a preto musí preskúmať len to, či sa tieto zákony nevyložili spôsobom, ktorý je arbitrárny alebo ústavne neudržateľný pre zjavné pochybenia alebo omyly v posudzovaní obsahu takýchto právnych úprav (II. ÚS 348/08). Ústavný súd za protiústavné považuje tie rozhodnutia, odôvodnenie ktorých je úplne odchylné od veci samej alebo extrémne nelogické so zreteľom na preukázané skutkové a právne skutočnosti (IV. ÚS 150/03, I. ÚS 301/06).

V prvom rade treba uviesť, že vychádzajúc z vykonaných dôkazov, najmä výsluchov odsúdených a svedkov, sa javili ako pravdepodobné dva skutkové deje: (i) sťažovateľka dokumenty podpísala v roku 2004 a INTERAUDIT mal záujem o kúpu nehnuteľnosti a (ii) sťažovateľka dokumenty podpísala v roku 2007 a INTERAUDIT nemal skutočný záujem o kúpu nehnuteľnosti. Úlohou súdov tak mal byť dôkladný prieskum oboch alternatív s následným náležitým vysvetlením príklonu k niektorej z nich. Pokiaľ však súdy považovali za preukázané, že sprostredkovateľská zmluva medzi INTERAUDIT a FINEX a s tým súvisiace dokumenty boli antedatované, tak potom vo vzťahu k sťažovateľke dospeli k dôkazmi nepodloženým skutkovým zisteniam. Z opakovaných výpovedí svedka (ďalej len "svedok 1"), odsúdeného spolupáchateľa 2 a sťažovateľky sa javí vyššia miera zainteresovanosti spoločníka INTERAUDIT - svedka 1 do konania, za ktoré bola odsúdená 7 sťažovateľka. V konaní bolo preukázané, že spolupáchateľ 2 a svedok 1 sa osobne spoznali vo väzbe, tam viedli rozhovory o svojich podnikateľských činnostiach a že celú záležitosť sprostredkovania kúpy riešil spolupáchateľ 2 priamo so svedkom 1. To, že sťažovateľka za INTERAUDIT dokumenty podpísala, samo osebe nepostačuje na to, aby jej bolo pričítané úmyselné zavinenie vo vzťahu ku skutku, za ktorý bola odsúdená.

Okresný súd konštatoval, že ARKO odmietla ponuku na uzavretie kúpnej zmluvy s INTERAUDIT na podklade vopred pripravovaného, obžalovanými dôkladne premysleného plánu. Vo vzťahu k sťažovateľke je však tento záver bez akéhokoľvek zdôvodnenia toho, z akých dôkazov vyplynulo to, že aj sťažovateľka sa na príprave tohto plánu podieľala. Z výpovedí odsúdených a viacerých svedkov vyplynulo, že sťažovateľka so spolupáchateľom 2 prišla do kontaktu prvýkrát, až keď jej spoločník - svedok 1 po predchádzajúcich rozhovoroch so spolupáchateľom 2 predstrel záujem kúpiť nehnuteľnosť, a o osobe spolupáchateľa 1 sa prvýkrát dozvedela až pri vznesení obvinenia. To nebolo v konaní vyvrátené žiadnymi inými dôkazmi, ktoré by potvrdzovali účasť sťažovateľky na spoločnom, vopred pripravenom a premyslenom pláne. Preto je toto skutkové konštatovanie bez dôkazného základu a bližšieho zdôvodnenia. Krajský súd nezrejmlil ani to, ako má z výpovede sťažovateľky vyplývať, že obhliadka nehnuteľnosti sa neuskutočnila v roku 2004. V rozpore s obsahom výpovedí je aj konštatovanie, že sťažovateľku z podvodného konania usvedčovali výpovede spolupáchateľa 2 a svedka 1, ktorý zhodne tvrdili, že sa obhliadky nehnuteľnosti zúčastnili v roku 2004. 20. Vo vzťahu ku konštatovaniu súdov, že sťažovateľka dokumenty podpísala v roku 2007, pretože INTERAUDIT v roku 2004 nedisponoval dostatočným majetkom na kúpu nehnuteľnosti a nepožiadala žiadnu banku o poskytnutie úveru, treba poukázať na stanovisko INTERAUDIT k ponuke na kúpu nehnuteľnosti z 26. apríla 2004 adresované FINEX. V ňom INTERAUDIT žiadal dodatočne potvrdiť záujem o kúpu nehnuteľnosti najneskôr do konca roka 2004. Keďže takéto potvrdenie INTERAUDIT doručené nebolo, navyše spolupáchateľ 2 svedkovi 1 v krátkom čase oznámil, že k sprostredkovaniu kúpy nedôjde, je potom logické, že INTERAUDIT nepodnikol kroky k zabezpečeniu financovania nehnuteľnosti. Na okraj možno poznamenať, že súdy sa vôbec nevysporiadali so sťažovateľkou

tvrdenými inými možnosťami financovania nehnuteľnosti.

Z nepriamych dôkazov, z ktorých súdy prijali záver o existencii nepriameho úmyslu sťažovateľky, nevyplynuli žiadne okolnosti, ktoré by zakladali uzrozenie sťažovateľky s podvodným konaním. Nebolo preukázané, že sťažovateľka bola uzrozená s tým, že v dôsledku jej úkonu má dôjsť k uplatneniu nároku na zmluvnú pokutu, a ani s tým, že za ARKO pri odmietnutí uzavretia kúpnej zmluvy konal iný ako skutočný konateľ. Nebol vykonaný jediný dôkaz, z ktorého by bolo možné dospieť k tomu, že sťažovateľka mala vedomosť o vzťahoch ARKO a FINEX, najmä o medzi nimi uzavretej zmluve s dojednaním zmluvnej pokuty. Preto nemohlo byť preukázané či už priame alebo nepriame uzrozenie – nepriamy úmysel sťažovateľky smerom k vzniku škody veľkého rozsahu, ktorá mala vzniknúť obohatením sa o zmluvnú pokutu na úkor ARKO v prospech FINEX. To platí osobitne z toho dôvodu, že pri spolupáchateľoch súdy na rozdiel od sťažovateľky zistili motívy ich konania. Pri sťažovateľke akákoľvek zmienka o možnom motíve jej konania absentuje.

Hoci okresný súd poukázal na to, že pri spolupáchateľstve je potrebné, aby si bol páchatel vedomý možnosti, že konanie ostatných spolupáchateľov smeruje v spojitosti s jeho konaním k spáchaniu trestného činu a bol s tým uzrozený, rozhodol v rozpore s týmto východiskom, keď považoval z dôkazov za preukázané, že sťažovateľka konala spoločne so spolupáchateľmi. Hoci je v skutkovej vete uvedené, že spolupáchatelia sa podvodného konania mali dopustiť po vzájomnej dohode, táto dohoda vo vzťahu k sťažovateľke nebola preukázaná jediným či už priamym alebo nepriamym dôkazom.

Z odôvodnenia rozsudku okresného súdu nie je zjavné, z ktorých dôkazov bol vyvodený záver o spáchaní skutku sťažovateľkou a ako v tejto súvislosti boli vyhodnotené dôkazy. Okresný súd mechanicky prevzal závery najvyššieho súdu. Vo vzťahu k sťažovateľke najvyšší súd rozhodol o porušení zákona v jej prospech pre nesprávne zistený skutkový stav. V tomto smere teda nešlo o záväzný právny názor najvyššieho súdu, ktorým mal byť okresný a krajský súd viazaný, ale o rozdielny názor vo vyhodnocovaní dôkazov. Preto, ak považovali okresný a krajský súd štyrikrát za preukázané, že vo vzťahu k sťažovateľke nebol skutok dostatočne preukázaný, mohli a mali zotrvať na týchto svojich záveroch, keďže ani po vrátení veci sa v rámci doplnenia dokazovania nepodarilo preukázať spáchanie skutku sťažovateľkou. Nemožno neprehliadnuť ani to, že namietané uznesenie krajského súdu nereagovalo ani na jednu odvoláciu námietku sťažovateľky, hoci do odôvodnenia bol poňatý text jej odvolania. Na námietky v odvolaní sťažovateľka nedostala žiadnu odpoveď. Odpoveďou krajského súdu bolo parafráza odôvodnenia rozsudku najvyššieho súdu.

Najvyšší súd v závere svojho rozhodnutia konštatoval, že je preukázaná účasť INTERAUDIT na podvodnom konaní. K tomu však uviedol, že rozsah a konkrétnu vedomosť sťažovateľky bude potrebné ustáliť v novom konaní. Z uvedeného vyplýva, že okresný a krajský súd, odvolávajúci sa na právny názor najvyššieho súdu, mohli konštatovať účasť INTERAUDIT na podvodnom konaní. V novom konaní však bolo nevyhnutné preukázať uzrozenie sťažovateľky s týmto konaním. Jedinou nepochybne zistenou okolnosťou, na ktorej bolo založené odsúdenie sťažovateľky, bolo, že ako konateľka INTERAUDIT podpísala sprostredkovateľskú zmluvu a kladné stanovisko k ponuke na kúpu nehnuteľnosti. Nie je však zjavné, ako súdy dospeli k záveru, že tieto listiny preukazujú uzrozenie sťažovateľky s podvodným konaním spolupáchateľov. Všeobecné súdy sa nedostatočne vysporiadali s požiadavkou na náležité vyhodnotenie dôkazov, ktoré nebolo možné nahradiť odkazom na zrušujúce rozhodnutie najvyššieho súdu prostredníctvom skutkovej konštrukcie predchádzajúcej, no ničím nepreukázanej dohody sťažovateľky so spolupáchateľmi. Táto nepreukázaná skutková konštrukcia sa nemohla stať skutkovou okolnosťou, z ktorej by bolo možné vyvodit' úmyselné podvodné konanie sťažovateľky. Práve preto je tento skutkový záver krajského súdu

	<p>arbitrárny.</p> <p>Vo vzťahu k hodnoteniu vykonaných dôkazov všeobecnými súdmi treba dospieť k tomu, že záver o vine sťažovateľky z hľadiska skutkových zistení je arbitrárny, v tomto prípade nepodložený vykonanými dôkazmi, čo má za následok to, že skutkové, najvyšším súdom na dovolanie nepreskúmateľné závery, sú spôsobilé byť zjavným skutkovým omylom, a teda zásahom do základných práv sťažovateľky. Krajským súdom dosiahnutá miera dôkazu, jeho zdôvodnenia a s tým spojeného skutkového záveru nezodpovedá ústavným nárokom na odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktorého výsledkom je trestný postih sťažovateľky spojený s odňatím jej slobody.</p> <p>Čo sa týka námietky sťažovateľky o tom, že vzhľadom na dĺžku trestného konania jej nemal byť uložený nepodmienečný trest odňatia slobody, treba uviesť, že krajský súd túto okolnosť v súvislosti s rozhodnutím o treste zohľadnil tak, že uložený trest mimoriadne znížil, a to v maximálne Trestným zákonom pripustenom rozsahu. Na iný sťažovateľkou žiadaný prístup nemal oporu v zákone, ktorým je viazaný, a preto takýmto rozhodnutím nemohlo dôjsť k porušeniu sťažovateľkinho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Preto v tejto časti nebolo ústavnej sťažnosti vyhovené</p> <p>S ohľadom na vyššie uvedené ústavný súd vyslovil, že namietaným uznesením krajského súdu bolo porušené základné právo sťažovateľky na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 2 ústavy a na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a jej právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, toto uznesenie zrušil a vec vrátil krajskému súdu na ďalšie konanie.</p>
použité odkazy na relevantnú judikatúru ústavného súdu, EStP a iných súdov	
súvisiace právne predpisy	
klúčové slová	<p>trestný čin-subjektívna stránka</p> <p>trestné konanie-dokazovanie v trestnom konaní</p> <p>trestné konanie-oslobodenie spod obžaloby</p> <p>trestný čin-pokus</p> <p>trestný čin-úmyselný</p> <p>spolupáchateľstvo</p> <p>výkon trestu</p>

Spracovalo Analytické oddelenie Kancelárie Ústavného súdu Slovenskej republiky

Upozornenie :

Prehľad vybraných rozhodnutí Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „prehľad“) je neoficiálnym dokumentom, ktorý slúži výlučne na informovanie o rozhodovacej činnosti Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“). Prehľad zostavuje Analytické oddelenie Odboru súdnych poradcov a súdnej agendy Kancelárie Ústavného súdu Slovenskej republiky z rozhodnutí ústavného súdu, písomne vyhotovených a odoslaných účastníkom konania v danom období. Prehľad nezaväzuje ústavný súd a nenahrádza jednotlivé rozhodnutia ústavného súdu, z ktorých bol zostavený.